

**Francisci Monacelli Eugubini J. U. D. Protonotarii
Apostolici, olim Venusinæ, posteà Æsinatis, ac demùm
Parmensis Ecclesiæ Vicarii Generalis, &c. Formularium
legale practicum Fori Ecclesiastici**

in quo formulae expeditionum usufrequentium de his, quae pertinent ... ;
cum appendice plurium constitutionum apostolicarum

Formularii Legalis Practici Fori Ecclesiastici Supplementum - In Quo Non
Solum Omnes Feré Formulæ, quæ in præcedentibus tribus Libris
continentur, novis quamplurimis adnotationibus Legalibus Practicis, ac
Sacrarum Congregationum Responsis roborantur; verùm etiam nonnullæ
aliæ, quæ ad Operis ...

Monacellus, Franciscus

Venetiis, 1732

Formularium Legale Practicum Fori Ecclesiastici Supplementum Ad
Primum Tomum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62442](http://urn.nbn.de:hbz:466:1-62442)

FORMULARIUM LEGALE PRACTICUM FORI ECCLESIASTICI SUPPLEMENTUM

A D

P R I M U M T O M U M .

Tit. i. form. i. pag. 10.

- Umer. 52. Ad ibi firmata , quod Episcopus non valer delegare facultatem benedicendi Paramenta Sacra, adde, Gavant. in Rubr. missal. part. 1. titul. 2. de prepar. Sacerd. celebr. lit. L. ubi haec habet, E addunt D. D. benedictionem hanc esse Ordinis Episcopalis , non jurisdictionis, quam alius delegare non potest sine facultate Papa . Et adde, quod ea, quae competit Episcopo ex privilegio speciali, ratione Officii, seu Dignitatis sua, potest alteri delegare, cum enim facultas sit annexa Officio , transit in jurisdictionem ordinariam, Pirbing. in jus can. lib. I. tit. 29. num. 54.
- Num. 53. Dixi ibi de constitutione Vicarii Generalis ab Episcopo facienda : quid hic dicendum, si Episcopus noviter electus, & consecratus, absens, & non impeditus, nullum constitueret Vicarium: an, inquam, in tali casu hoc munus abs- Monacelli, Formul. Suppl.

que aliquo facto possit exerceri ab Archidiacono Cathedralis, qui est ejus Vicarius natus? & videtur respondendum , quod sic: quia Episcopo absente, non impedito , & alium Vicarium non constitutive, Vicarii munus illi datur à jure, qui est Archidiaconus , cap. 1. & cap. ad hec , cum gloss. de Offic. Archid. Sbroz. de Offic. Vicar. lib. I. quæst. 2. num. 15. Tusch. lit. A. conclus. 428. num. 10. Leo thes. for. Eccles. par. 1. cap. IC. num. 2. vers. quinta est Ric. decis. 305. num. II. part. 4. Bart. in d. cap. 1. de Offic. Archid. num. 3. Nicol. lucubr. can. lib. I. tit. 23. num. 1. Guaz. junior. ad defens. anim. lib. lib. 2. defens. I. cap. 9. §. 5. num. 86. Pirbing. in jus can. lib. I. tit. 23. num. 7. Causas tamen criminales non cognoscit , 4 & poenæ per modum correctionis, non nisi modicas, & suspensionem, non nisi ad breve tempus , sine Episcopo non imponit, ut notant Fagnan. in d. cap. ad hec , num. 26. & 27. de Offic. Archid. Guaz. loc. cit. num. 84.

Et quamvis hodie Archidiaconi , 5 A præ-

2 Formularium Legale Practicum

presentim in Italia , non exerceant jurisdictionem ipsis à jure tributam in cap. per locis , distinct. 25. ex eo quia Episcopi illam præscripserunt ; hoc tamen eis non obstat , quin possint , & valeant jurisdictionis nativæ exercitum assumere . Episcopo absente non impedito , non contradicente , nec Vicarium constitueretur , ut tradunt mox allegati , quibus adde Carol. Ant. de Luca , ad Ventrigl. par. 2. annot. 15. §. I. num. 2. Nicol. in flosc. verb. Vicarius Capitularis , num. 37. & num. 57. ubi de Episcopo manente in remotis .

Eod. tit. I. form. 2. pag. 14.

- 6** Num. 12. Vicarius Capituli tempore sedis vacantis , est eligendus Doctor publicæ Universitatis , aedetur non sufficiat electo habere privilegium Doctoratus Comitis Palatinus , & quatenus eligeretur in casu deficienciae aliorum Doctorum in Capitulo , non posset exercere Officium Vicariatus absque consistoris voto , ut respondit Sacr. Congreg. Concilii in Gravinen. 24. Aprilis 1665. lib. Decret. 24. fol. 482. multoque minus electo suffragaretur privilegium Doctoratus Domus Sforzæ : nam istius electio non sustinetur , ut declaravit eadem Congreg. in Clusina 21. Febr. 1685. lib. Decr. 24. d. fol. 482. in qua mandavit cassari electionem Camilli Nardi dicto privilegio suffulti .

Eod. tit. I. form. 5. pag. 22.

- 9** Num. 6. Potest Episcopus creare , & constituere Notarios , quorum scriptura , & instrumenta facta in Diœcesi , & Territorio constituerentis , probant , & fidem plenam faciunt ubique locorum : secus si extra Diœcesim facta legantur ; nam tunc tamquam scriptura private reputantur , Passerin. de stat. hom. tom. 2. quæst. 187. art. 2. num. 53. cum aliis apud Romaguer. ad Synod. Gerund. lib. I. rit. 5. cap. 2. num. 9.
- 10** Num. 12. Quod Episcopus providere debeat de Notario non suspecto , sumptibus allegantis in fabricatione processus , respondit Sacr. Congreg. Immun. in

Nam. 22. Julii 1660. ut refert P. Ricinus in Synop. Decret. d. Congreg. in vero Notarius , num. 6.

Et similiter Episcopus , vel Vicarius Capitularis , si vigore delegationis debet procedere contra aliquem Judicem , uti debet Notario non suspecto , prout eadem Congreg. rescripsit in Firmiana 13. Septembris 1692. & refert idem Ric. loc. cit. num. 6.

Tit. 2. form. 2. pag. 43.

Num. 8. Pro licentia concessa contra hendi matrimonium Domi , neque ab Advenis , neque à Civibus aliquid est exigendum Sacr. Congreg. Concilii 22. Augusti 1665.

Tit. 2. form. 3. pag. 47.

Num. 13. In electione nova Ecclesiæ Parochialis , quæ fit ob distantiam Ecclesiæ matricis & ob asperitatem itineris , reservandum esse honorem (ut ibi animadversum fuit) Matrici Ecclesiæ , declaravit quoque Sacr. Congreg. Concilii in Anglonen. 20. Decembr. 1704. in qua approbando electionem , hanc conditio nem addidit : Reservata tamen aliquar cognitione annua Ecclesiæ Matrici , in signum honoris , per traditionem candle unius librae .

Eod. tit. form. 4. pag. 51.

Num. 13. Indultum jubilationis , quod solet concedi Canonicis , & Præbendatis in Cathedralibus , & collegiatis Ecclesiis post longum laudabile servitium , non solum datur ad similitudinem militum emeritorum , juxta text. in l. a. muneribus , ff. de vacat. & excus. munera . Sed verius dici potest , quod concedatur ad imitationem ordinis , & Collegii Levitarum mosaycæ legis , in quo ferventes a vigesimo quinto anno usque ad quinquagesimum , cessabant infervire , tanquam emeriti , ut habetur ex lib. Numeri , c. 8. vers. 25. his verbis : Hac est lex Levitarum : A virginis quinque annis , & supra ingredientur , ut ministrant in Tabernaculo fæderis , cùmque quinquagesi-

gesimum annum etatis impleverint, servare cessabunt, eruntque Ministri fratribus suorum in Tabernaculo fœderis, ut custodiant quæ sibi fuerint commendata, opera autem non facient.

Cæterum, inspecto jure Canonico, nullibi reperitur provisum, quod Canonicis, & alii Beneficiati, qui tenentur residere, evadant emeriti post longum servitium, & tanquam milites veterani, lucentur distributiones, ut advertunt Navar. conf. 12. de Cleric. non resid. & alii, quos sequitur Bonac. de hor. can. disp. 2. quest. 5. punct. 6. num. 15. & propterea hoc indulsum jubilationis potius innititur titulo commiserationis, quam juridico, ut advertunt Pignatell. consult. 224. num. 19. tom. 4. Monet. de distribut. part. 2. qu. 13. num. 41. Galle-mart. collect. in Conc. Trid. sess. 24. cap. 12. de reform. ubi cum Monet. refert Sac. Congreg. sic declarasse: Licet statuta sint sublata, per quæ absentibus dantur distributiones, nihilominus Gregor. XIII. senibus, & benemeritis misertus, mandavit statutum Compostellatum tolerari, per quod debentur distributiones non servientibus, qui per quadraginta annos jam servierunt.

Hincque bene inservit, quod cœlante motivo commiserationis senectutis, quod ut plurimum cadit in septuagenaria Pignatell. loc. cit. d. num. 19. si Canonicus, vel Beneficiatus, post servitium 40. annorum peteret hoc indulsum, non deberet ei concedi, si esset minoris ætatis, sanus, & robustus; nam tunc major æquitas assistit Ecclesiæ, ejusque cultui: præsertim si ob parvum numerum Canonicorum, seu Beneficiariorum fraudaretur servitio, textus est in cap. penult. de cleric. non resid. in quo statutur, quod privilegium non residendi Canonicis, & Beneficiatis concessum revocetur, quando Ecclesia ministrorum defectum patitur, ut advertunt Monet. de distribut. d. part. 2. quest. 7. num. 20. & 21. Ventrigl. in prax. part. 1. anno. 19. §. 3. num. 15. Pirbing. in jus can. lib. 3. tit. 4. num. 5.

Num. 21. In causa Capuana, ibi allegata, sequentia dubia fuerunt proposita.
I. Att capitulo Ecclesiæ Metropolitanæ

debeat præcedentia super Magistratum sacerdotale ejusdem Civitatis in omnibus functionibus Ecclesiasticis?

II. An Concionator debeat salutare prius Capitulum, vel Magistratum?

III. An absente Archiepiscopo, Magistratus debeat salutari cum titulo Illustrissimi, & Capitulum cum titulo Reverendissimi?

Sac. Congreg. Rit. 23. Januarii 1700.
respondit.

Ad I. Debet.

Ad II. Affirmative.

Ad III. Negative in casu proposito.

Et in alia Vercellen. 11. Augusti 1691. declaravit, quod Concionator debeat salutare prius Canonicos, quam Gubernatorem Civitatis.

Tit. 2. from 5. pag. 56.

Num. 12. Adde ibi, quod Canonicus Theologus tenetur per se ipsum, vel per alium, quando adeat diuturnum impedimentum, ad lectionem Sacrae Scripturæ, licet si senio confessus, aut jubilatus à servitio Ecclesiæ, & quamvis nulla reperiatur facta assignatio aliorum reddituum præter fructus, & distributiones Theologalis Præbenda, ut respondit Sac. Congreg. Concilii in Anagnina Lectura 30. Julii 1701.

Eod. tit. 2. form. 6. pag. 58.

Num. 1. Potest Episcopus adnectere Pœnitentiariam Præbenda plenæ cum consensu possessoris, ea lege, quod transfeat ad Successores in eadem Præbenda Sac. Congreg. Concilii in Senen. Penitentiaria 16. Aprilis 1695. nec non potest, & debet Episcopus eligere Canonicum Pœnitentiarium, quamquam Capitulo competit jus conferendi Canonicatus vacantes in quatuor mensibus, in regula reservatoria non comprehensos Fagan. in cap. cum Ecclesia, num. 14. & 15. decebat. Sac. Congreg. Concilii in Urbinate 6. Septemb. 1687.

Formularium Legale Practicum

4 Eod. tit. form. 7. pag. 63.

23. num. 25. in fin. Rot. decis. 207. num. 1.
par. 15. recent.

Eod. tit. 2. form. 12. pag. 71.

- 23 Num. 3. Licet sub regula revocatoria unionum Cancellariæ Apostolicae veniant uniones factæ secundum juris dispositionem, vel ex aliqua particulari Constitutione, non autem cæ, quæ sunt juxta formam præscriptam à Tridentino; adhuc difficultas versatur circa verificationem causæ necessariæ, quæ debet concurrere, nempe si fiat unio pro majori augmentatione Divini cultus, quod sit omnino necessarium, & non voluntarium, ut potè quia non reperiantur Clerici idonei, qui velint Ecclesiæ servire propter tenuitatem reddituum, & aliter quam per unionem Beneficii, servitium haberi non posset:
- 24 nec, inquam, unio valida est: secus si unio fieret pro sola commodiori sustentatione Ministrorum, aut Rectoris, quia necessitas considerari debet respectu Ecclesiæ, non respectu particulatum personarum, *Rota coram Peuthinger. decis. 169. & decis. 200. Adden. ad Pamphyl. decis. 94. num. 17. cum seqq. ad*
- 25 *vertendo, quod circa hanc Ecclesiæ necessitatem ad sustinendam unionem non creditur assertioni Ordinarii, sed debet constare ex processu, Add. ad Pamphyl. d. decis. 94. num. 23. Rota coram Ninot. decis. 39. num. 17. & 18. & coram Celso decis. 175. num. 5.*

Eod. tit. 2. form. 10. pag. 68.

- 26 *Num. 9. Dixi ibi ex decreto Sacr. Congreg. Episcop. & Reg. quod Clerici conjugati gaudent privilegio fori in Crimina libis, nunc addo, quod, concurrentibus requisitis cap. unic. de Cler. conjug. in 6. ipsi gaudent dicto privilegio, etiam in causis merè civilibus, & exempti sunt à pena damni dati, ut pluries declaravit Sacr. Congreg. Immunit. Teste Ricc. in Synop. verbo Clerici Conjugati quoad privilegium fori, à num. 2. cum seqq. non tamen gaudent privilegio cap. Odoard. de solut. Fagnan. ibi num. 23. Sabell. in sum. divers. tratt. verb. Clericus, num. 74. Pirhing. in jus can. l. 3. tit.*

27 *Num. 1. Adde ibi: Primo, quod permutatio debet fieri de Beneficiis liberis, & non de reservatis, quæ coram Ordinario permutari non possunt, Paris. de resign. lib. 2. qu. 19. num. 4. ex aliqua causa justa, quam Episcopus cognoscere debet cap. quæstum, de rer. permut. an autem hæc causa debeat respicere necessitatem, aut utilitatem Ecclesiæ, vel sufficiat expedientia, sive utilitas permutantium, querunt DD. & sufficere utilitatem partium resolvit Ricc. decis. 37. num. 5. par. I. & decis. 195. num. 4. par. 3. quem sequitur Tondut. quæst. benef. tom. 1. par. 2. cap. 4. §. 8. num. 29. Quiaquam Garc. de Beneficiis, par. 11. cap. 4. num. 45. & 49. velit, quod ista utilitas partium debeat saltem reductivè redundare in utilitatem Ecclesiæ.*

28 *Secundo, quod præsentatus ad Beneficium ante institutionem, & electus ante confirmationem coram Ordinario permutare non possunt, quia non habent jus in re, sed tantum ad rem, licet quis esset præsentatus à Patrono Ecclesiastico, Tondut. loc. cit. num. 7.*

29 *Tertio, quod permutatio Beneficiorum facta sine auctoritate Ordinarii nulla est, & reputatur simoniaca, saltem interpretative Tondut. ibid. num. 10. Garc. ubi sup. num. 56. & 57. qui num. 58. tenet, quod permutantes haec superioris decreto privandi sint Beneficiis.*

30 *Quarto, quod si Beneficia sint in diversis Diocesisibus, quilibet Episcopus debet consentire, & conferre Beneficium, quod ad suam pertinet collationem, vel saltem unus alteri committere, ut faciat collationem, & recipiat renuntiationem Tondut. loc. cit. num. 11. Barbos. de potest. Episcop. alleg. 69. num. 10.*

31 *Quinto, quod permutatio Beneficij jurispatronatus laicalis sine consensu Patroni fieri non potest: imo, si habens scientiam jurispatronatus, spredo Pa-*

- Patronō , permutaret , Beneficiū va-
caret , ut voluit Gratian. discept. 835.
37 num.6. & 10. Tond. ubi supra , num. 21.
nisi post permutationem factam , à die
Scientiae lapsum esset tempus à lege af-
signatum Patrono ad præsentandum ;
nam tunc permutationem amplius im-
pugnare non posset , Tondut. ibid. nu.23.
38 vel Patronus requisitus recusaret sine
justa causa consentire permutationi ,
quæ cederet in evidentem Ecclesiæ uti-
litatem , nam etiam tunc , eo invito ,
permutatio sustineretur , Tondat. ibid.
num. 22.
- 39 Sextō , quod permutatio debet fieri de
Beneficio cum alio beneficio , non au-
tem cum alia re spirituali , veluti de Bene-
ficio cum decimis , vel de Beneficio cum
Cappella , aut legato missarum , Tondut.
loc.cit. n.25. & 26. neque debet esse triangu-
laris , veluti si Titius resignet unum Be-
neficiū in favorem Joannis , ipse Jo-
annes resignet suum Beneficiū , non in
favorem Titii , sed in favorem alterius ,
quia esset simoniaca , Barbos. loco alleg.
num.13.
- 40 Septimō , quod pro validitate per-
mutationis requiritur , quod permutantes
post secutam permutationem vixerint
spatio viginti dierum , quia regula Can-
cellariae Apostolice de infirmis includit
etiam causam permutationis , Tondut. ubi
sup. num.30. Card. de Luca de Benef. discep.
40. num.17.
- Eod. tit.2. form.19. pag.80.*
- Num.4. Resignatio Beneficij simplicis
42 facienda coram alio legitimo Receptore ,
& Collatore per Procuratorem , fieri po-
terit modo sequenti .
- „ N. impulsu devotionis ductus in-
„ grediendi Religionem N. (vel quia
„ provisus de....) optans , & cupiens
„ Beneficiū simplex , quod possidet
„ sub Tit. S. N. in Ecclesia N. Diocese-
„ sis N. erectum , & spectan. ad colla-
„ tionem N. resignare , idèo in mani-
„ bus prædicti N. collatoris per D. N.
„ Procuratorem suum ad hoc ab eo spe-
„ cialiter constitutum , prout de suā
„ procurationis mandato legitimè per
„ Instrumentum rogat. manu N. No-
Monacelli , Formul. Suppl.
- „ tarii publici sub die ... fidem fecit ex
„ prædicta causa , sponte , purè , & li-
„ berè , ac simpliciter resignavit , & re-
„ signat ; ipseque N. collator coram me
„ &c. resignationem hujusmodi sicut
„ præmittitur , in manibus ejus factam
„ admisit , & acceptavit , præstito per
„ eundem N. nomine , quo supra , pro-
„ curatario juramento ad Sancta Dei
„ Evangelia corporaliter tacta , quod
„ in dicta resignatione non intervenie-
„ rit dolus , neque fraus , aut alia quæ-
„ vis illicita pactio , nec tacita , neque
„ expresa , & ita &c.
- Num. 8. Præter casum ibi relatum
circa occultum crimen simoniacæ , quæ-
ri etiam solet , an Beneficiatus , qui de-
lictum occultum patravit , propter quod
in foro externo esset Beneficio privandus ,
valeat tuta conscientia illud retinere , vel
potius illud resignare teneatur ? Quarant.
in summ. Bullar. verb. Beneficior. resignatio
ad Bullam Pii 4. in addit. pag. mihi 104.
tenet , quod non compellatur in foro in-
teriori resignare , cùm nemo debeat pœnam
exequi contra se ipsum .
- Verum suam opinionem limitat tri-
pliciter . Primo , nisi initium sit vitio-
sum , puta per ingressum simonicum ,
aut aliam illicitam intrusionem . Secun-
dò nisi à jure addatur , ut etiam in foro
conscientia non possit illud retinere , ut
habet Concilium Tridentinum , loquens
de fructibus Beneficij residentialis pro ra-
ta temporis absentie . Tertiò , nisi ab ipso
jure declaretur inhabilis ad illud obtainen-
dum , ut habetur In eod. Conc. sess. 25. cap.
4. de reform. Quartam fallentiam addit
Garc. de Benef. part. II. cap. 10. num. 18.
& seqq. nempe nisi à jure addatur , quod
qui committit tale crimen , ipso jure Be-
neficio privetur .
- Ad gravitatem autem labis simoniacæ
relevandum , adduco hic notabilem con-
stitutionem Eugenii IV. impressam in Bul-
lario , tom. I. pag. 272. in ordine la 7. se-
quentis tenoris .
- „ Eugenius Episcopus &c. cùm de-
„ testabile scelus simoniacæ pravita-
„ tis , tam Divinarum scripturarum ,
„ quam sacrorum Canonum auctoritas
„ abhorreat , & damnet . Nos conside-
„ rantes , quod plures pœnarum gravi-

A 3 „ tas,

„ tas, quām Dei timor avertete solet à
 „ voluptate peccandi, ac summis desi-
 „ deiis affectiones, ut hoc pestiferum
 „ vitium, non ex usu solū, sed etiam
 „ ex mentibus hominum, saltem pro-
 „ pter pœnarum metum penitus evella-
 „ tur.

„ §. I. Prædecessorum Ronianorum
 „ Pontificum vestigiis inhærendo, ac
 „ etiam omnes, & singulas excomini-
 „ nationis, suspensionis, & interdi-
 „ cti sententias, censuras, atque pœ-
 „ nas dudum à Pontificibus prædictis,
 „ & pro talibus reputatis contra Simo-
 „ niacos quomodolibet latae, & quas
 „ illos cujuscumque Status, gradus, Or-
 „ dinis, conditionis, vel præminentia
 „ fuerint, etiam si Cardinalis, Pa-
 „ triarchali, Episcopali, Regali, Re-
 „ ginali, vel alia quavis Ecclesiastica,
 „ seu mundana Dignitate prefulgeant,
 „ & eorum quemlibet, tam manife-
 „ stum, quām occultum, ipsas incur-
 „ rere volumus, confirmantes, & in-
 „ novantes, auctoritate Apostolica de-
 „ claramus, quod omnes illi, qui si-
 „ moniacè ordinati fuerint, à suorum
 „ sint Ordinibus suspensi, per electio-
 „ nes verò, postulationes, confirmatio-
 „ nes, seu qualsvis alias dispositio-
 „ nes, quas Simoniaca labē fieri conti-
 „ gerit, & quæ viribus omnino ca-
 „ reant, in Ecclesiis, Monasteriis,
 „ Dignitatibus, personalibus Officiis,
 „ Ecclesiasticis quibusvis Beneficiis,
 „ aut aliquo eorum, cuicunque jus nul-
 „ latenus acquiratur, nec inde faciat
 „ aliquis fructus suos, sed ad omnium
 „ illorum, quæ percepere, restitu-
 „ tionem, sub anima suæ periculo sit
 „ astrictus. Statuentes prætereà, quod
 „ universi, & singuli, etiam præmis-
 „ sa dignitate prædicti, qui quomodo-
 „ libet dando, vel recipiendo simoniā
 „ comiserint, aut quod illa fiat media-
 „ tores extiterint, seu procuraverint,
 „ sententiam excommunicationis incur-
 „ rant, à qua nisi à Romano Pontifice
 „ pro tempore existenti non possint abfol-
 „ vi, præterquam in mortis articulo
 „ constituti.

„ §. II. Et ut hujusmodi labis conta-
 „ gium frequentius reprimatur, om-

„ nibus, & singulis Ecclesiasticis, sacer-
 „ doribusque personis cujuscumque Di-
 „ gnitatis, status, gradus, Ordinis, seu
 „ conditionis fuerint, in virtute Sancte
 „ Obedientie districte injungimus, & eos
 „ omnes, quos simoniā commississe,
 „ vel procurasse, aut in ea mediatores esse
 „ sciverint, Pontifici prædicto, vel ejus
 „ Camerario, aut cui idem Pontifex du-
 „ xerit committendum, per se, vel per
 „ alios, revelare quām citius non omit-
 „ tant, quod si non fecerint, absolvi-
 „ non debeant, donec prædicta revelent.
 „ Nulli ergo &c. Datum Romæ apud S.
 „ Grisogonum anno 1474. Pontificatus
 „ nostri anno quarto.

Ex hac Bulla non solū roboratur
 sententia *Quaranta mos suprà allegata*⁴⁹
 circa obligationem restituendi fructus
 perceptos Beneficii, labē simoniaca ob-
 tenti, quamvis occulta; sed sit quoque
 evidens, quod in hoc simoniæ delicto
 secretum naturale non obligat, & illud
 sciens sub tali sigillo, non solū Judi-
 ce interrogante, imò & sponte revela-
 re tenetur, quia pertinet ad corruptio-
 nem Ecclesiasticorum Spiritualem, &
 vergit in damnum boni publici, & Be-
 neficiati, & contra hoc delictum quis
 obligari non poterit per secreti commis-
 sum, quia frangeret fidem, quam debet
 Pontifici, ut docet *D. Thom. 2. 2. quest.*
70. art. 1. ad 2.

Tit. 3. form. 1. pag. 9c.

*Num. 1. Signa veræ vocationis illo-
 rum, qui ad Ordines promoveri cupiunt,*⁵¹
sunt

Honestas vitæ, morum probitas.

Doctrinæ ornatus.

Desiderium serviendi Deo.

Decentia habitus.

Delectatio functionum Ecclesiæ.

Si non se ingerant malis artibus, & via
 indirecta, ut ingrediantur in Eccle-
 siam.

Qui enim requisita *Concilii Trident.*⁵²
cap. 4. 5. 6. & 16. sess. 25. de reform. non
 habent, non sunt ad Ordines admit-
 tendi, ut plenius mandavit Episcopis
Sac. Congreg. Immun. scilicet in *Pede-*
mon-

Montana 27. Febr. 1658. & in Anglonen.
15. Julii 1664. teste Riccio in *Synop. verb.*
Ordo num. 2.

Tit. 4. form. 2. pag. 105.

3. tit. 5. num. 25. vers. item valeat. Quo- 60
ties autem vota examinatorum sint paria
Episcopus suo voto potest accedere ad
examinatum, qui medietatem vocum re-
portavit, eadem *Sac. Congreg. in Maria-*
nen. 9. Septembri 1669.

Eod. tit. 4. form. 17. pag. 120.

Num. 1. Confraternitates aggregatae 61
Archiconfraternitatibus Urbis, præce-
dente licentia testimoniali Ordinarii ad
formant constitutionis Clementis VIII.
subsunt Ordinario, eidemque tenentur
ratioitem administrationis reddere *Sac.*
Congr. Concilii in Potentina Aggregatio-
nis 29. Maii 1683. lib. 35. Decr. fol. 148. &
149. Confraternitates autem Rosarii, li-
cet plures in eoderi loco erigi non pos-
sint, juxta prædictam Clem. VIII. con-
stitutionem, adhuc tamen si reperiantur
erectæ ab antiquo, & longo tempore,
sunt tolerandæ, quando timeantur scan-
dala, ultimam supprimendo: secunda
tamen non frueretur indulgentiis, sed
pro his esset recurrendum ad Papam, ut
respondit eadem *Sac. Congreg. in Valenti-*
na Societatis Rosarii 2. Augusti 1687.

Tit. 5. form. 2. pag. 127.

Num. 7. cum decreto ibi allegato,
nempè, quod Cappella, seu Oratorium 63
suum in Claustro Atrii Palatiæ gaudeat
privilegio publicæ Ecclesiæ, quando ac-
cessus patet omnibus, & non habet ja-
nuam immediate ad Palatium, concor-
dat alia resolutio *Sac. Congr. Concilii ema-*
nat. in Compjana 31. Maii 1704. confir-
mata 8. Augusti 1705.

Num. 14. Papa præsumitur se con-
fornare velle dispositioni juris commu- 64
nis, ut ibi dixi, quia ei convenit sen-
tentia Cassiodori lib. 10. cap. 16. quam
refert Pithœus in cod. de leg. & contr. leg.
4. que ait: *Nam cum Deo præstante pos-*
simus omnia, sola nobis licere credimus
laudanda.

Num. 25. Licet verum sit, quod 65
Episcopus in visitatione exigere non
valeat vecturas equorum: debentur ta-
men ipsi, & sociis ejus victualia, tanta

A 4 pro

pro se ipsis, quam etiam pro illorum equis,
ut de communi tradunt *Genuen. in prax.*
cap. 21. num. 12. Ventrizgl. in prax. part. 2. an-
not. 24. §. 2. num. 4. Fagnan. in cap. procura-
tiones, num. 16. de tens.

Eod. tit. 5. form. 3. pag. 140.

66 *Num. 6. An autem in Synodo Pro-*
vinciali sit invitandus Episcopus exem-
ptus, qui est in Provincia, & an hic
teneatur accedere. Respondendum vide-
tur cum distinctione, juxta diversitatem

67 *loci, & casuum. Si enim Episcopus exem-*
ptus est in Provincia Romana, in qua
nullus datur Metropolitanus, idest in-
tra centum milliaria ab Urbe, tunc non
tenerit accedere, quamvis Metropolitanus
invitans sit sua Cathedra vicinior,
Card. de Luca de proœm. discept. 1. num. 5.
6. & 9. Sacr. Congreg. Concilii in Nullius
Provincia Senen. 17. Julii 1700. in qua
resolutum fuit, Vicarium Orbitelli Nulli-
lius existent. intra Provinciam Romanam,
non teneri accedere ad Concilium Pro-
vinciale Senen.

68 *Si autem Episcopus exemptus sit in*
alia Provincia, & adhuc nec ipse,
nec antecessor Metropolitanum ad for-
mam Concilii Trident. capit. 2. sess. 24.
de reformat. elegit, si nolit Metropo-
litanum invitantem eligere, pariter in-
teresse non cogitur; quia prima electio
est in sua facultate, ut colligitur ex ver-
bis Concilii ibi: Itidem Episcopi, qui
nulli Archiepiscopo subjiciuntur, aliquem
vicinum Metropolitanum semel eligant,
in cuius Synodo Provinciali cum aliis in-
tereſſe debeant.

69 *Si vero Metropolitanum invitantem*
Episcopus antecessor elegit, suc-
cessor Episcopus invitatus, & vocatus,
tenerit intervenire, quia electio semel
facta successores ligat, nec revocari,
aut variari potest, Genuen. in prax. cap. mi-
hi 87. num. 2. Barb. in d. cap. 2. Concilii n. 16.
S. Cong. Concilii in Beneventana 8. Maii
1684. in qua cum quæſitum esset, an
Episcopus Triventinus Provinciae Be-
neventanae, cuius antecessores Archiepi-
scopum Lancianen. elegerant (qui nul-
lum habet suffraganeum) teneretur in-
tervenire Concilio Provinciali Bene-

ventano, responsum fuit, Negative.
Alii autem Prælati loci exempti intra fi-

nes Dioceſis tenentur Synodo interveni-

re Dioceſanæ, ſicuti alii Rectores Nulli-

lius, qui ab Episcopo, qui eſt vicinior,

visitari poſſunt vigore cap. 9. ſeff. 24. Nicol.

in floſc. verb. *Synodus, n. 3.*

Num. 15. Adverte ibi, quod electio
Examinatorum Synodalium facienda eſt ⁷⁰
in Synodo formaliter convoca-
ta, non autem in Congregatione Cleri,
quamquam denominaretur Congregatio
Synodal: Prout declaravit *Sacr. Con-*
greg. Conc. in Concord. 8. Maii 1684. in
qua cum ferè per ſeculum Judices, & Ex-
aminatores Synodales electi fuissent in
Congregatione, quæ ſingulo anno con-
vocabatur cum interventu capituli, & ⁷¹
omnium Parochorum sub denominatione
Synodali, attento communi errore, &
bona fide, concurſum, de cuius validitate
dubitabatur, sustinendum putavit, ad-
ditio, *Et ad mentem: & mens fuit, quod*
injungeretur Episcopo, ut cogeret in fu-
turem Synodum ſolemnier, & deputaret
Examinatores Synodales.

Num. 21. Ibi dicta de duratione Officii ⁷²
Examinatorum, intellige, quod illud
poſſint exercere uſque ad novam Syno-
dum, licet ſingulo anno non conve-
etur, ſi poſt annum ex electis in Synodo
ſuperſit ſaltem ſex, ut in caſu ibidem
relato. Nam ſi tranſacto anno ſuper-
ſent tantum ex eis quatuor, aut quinque
& coram tribus, vel pluribus ex iphis
haberetur concuſus, nullus eſſet: quia
in hoc caſu illi quatuor, ſeu quinque ſu-
perſites Officium valide exercere non va-
lent: ſed celebranda eſt nova Synodus,
vel debet obtineri facultas à Sacra Con-
gregatione, ut Episcopus illis uti poſſit,
vel alios in locum demortuorum ſubroga-
re *Nicol. lucubr. can. l. 3. tit. 5. n. 14. verb.*
Item nullum, Ventrizgl. in prax. part. 2. an-
not. 5. §. 1. num. 43.

Num. 26. Quia statuta, & ordinatio-
nes Synodales (de quibus ibi fit mentio) ⁷³
non ſolum obligant ad pœnam tempo-
rale, ſed etiam ad culpatum, quando ex
gravitate materie, aut ex forma verbo-
rum appareret talem existere intentio-
nem conditoris. Sanum consilium erit,
ſi Episcopus in illis ſuam intentionem

ex-

explicet, & declareret, scilicet velle, vel Congreg. Rit. in Placentina 30. Aprilis 1701. & in Aliphana 18. Martii 1702.
nolle obligare ad utramque: præterim ubi res non sit gravis, nec nimis urgens; ita enim faciente evitabuntur peccata, & offensa Dei, ut monet *Pac Jord. tom. 2. lib. 8. tit. 2. num. 1.*

Eod. tit. 5. form. 7. pag. 152.

- 74 *Num. 8.* Quòd licentia laborandi diebus festis de præcepto sit danda ab Episcopo in scriptis, ut ostendi possit judicibus laicis, prætentendibus inobser vantiam diei festi, declaravit quoque *Sacr. Congreg. Immunit. in Castren. 2. Maii 1629.* quam refert *Ricc. in Synop. in verb. festi dies.* Prohibere autem potest Episcopus diëtis diebus, ne siant larvæ, nec ducantur publicæ choreæ, *Sac. Congreg. Concil. in Cesenaten. 26. Februar. 1693.* in qua approbarum fuit decretum Synodi, quo ista prohibebantur.
- 75 *Num. 22.* Quamvis Episcopus adhibito consilio Capituli præfigat, & dirigat, ac transferat Processiones, non tamen potest pervertere, & immutare ritum Processionum præscriptum à Cærimoniali, & Rituali Romano, neque de consensu Capituli, *Sac. Rit. Congreg. in Cajetana 26. Januarii 1658.*

- 77 *Num. 29.* Regulares non debent accedere ad Processiones publicas cum cruce, & numero duorum tantum Religio forum, *Sac. Congreg. Concilii in Aquen. 9. Junii 1708.* in responsione ad *Secundum*, neque eorum Laici deferentes Crucem in Processionibus, vel candelabra, debent uti Alba, seu Dalmatica, seu Pluviali, ut respondit *Sacr. Congreg. Rit. in Casenat. ad 6.* & quòd talis usus non sit permittendus, declaraverat *29. Maii 1659.*

- 79 *Num. 31.* PP. Dominicaní possunt prohibere aliis Regularibus, ne in die Dominica infra octavam Corporis Christi peragant Processionem Sanctissimi Sacramenti: non tamen valent prohibere Processionem S. Antonii Patavini (quatenus dicto die occurreret) PP. Conventualibus, dummodo fieret diversahora, & data prælatione temporis PP. Dominicanis de mane, vel de Vespere *Sacr.*

Regulares in Processionibus 81
deferre non debent Galerum, sive Pileum, non obstante prætenso solito, *Sac. Congreg. Rit. 30. Augusti 1664.* cum faculta te data Episcopo illos cogendi ad depo nendum, etiam censuris: quod Decre tum eadem Congregatio innovavit, & servari mandavit in *Aquipendii 26. Aprilis 1692.* contra PP. Augustinianos, & Min. Conventuales.

Adde, quòd in Processione, in qua 83
deferritur SS. Sacramentum, vel Lignum Sanctissimæ Crucis, tam Clerici Regulares, quam Sæculares, omnesque Laici incedere debent detecto capite: in aliis verò Processionibus Clerici deferentes Reliquias, & omnes Sæculares comitan tes incedere debent detecto capite, alii verò Clerici tecto capite cum bireto, ut respondit *d. Sacr. Congreg. Rit. in Cajetana 2. Septembbris 1690.* referente *Card. Homodeo.* Episcopus verò deferens reliquiam Ligni SS. Crucis in Pontificalibus poterit incedere cum Mitra, *d. Congregat. Rit. in Matheranen. 14. Junii 1692.* In Processione autem solemni Corporis Christi, quando Processio sistit, 84
Sacerdos celebrans, Subdiaconus, & Diaconus non debent sedere, neque in scaanno, neque in sedibus, *d. Sacr. Congreg. Rit. in Hispalen. 21. Januar. 1690.* in responsione ad 4.

Si autem aliqua Processio fieret de no te, non debet inferri in Ecclesiis Monialium, ut præter decreta ibi allegata prohibuit recenter *Sacr. Congreg. Episcop. literis Enciclicis pro Regno Siciliæ*, modo sequenti.

„ Effendo pervenuto à notizia di N. „ Signore, che contro la forma de De creti generali della Sact. Congreg. „ de' Vescovi, e Regolari, ne' Mona sterj di Monache in alcune Città di „ coresto Regno per occasione di feste, „ che si celebrano nelle lor Chiese nell' „ ammettersi le Zitelle all'abito, & al la professione, & in congiuntura del le Processioni, che si faranno di notte „ da capitoli delle Chiese cattedrali, e da „ collegiate, com'anche da regolari, e da „ al-

altri luoghi pii, e Confraternità, e per altre funzioni Ecclesiastiche, si tengono aperte le Chiese, e Parlatorii, anche in tempo di notte in grave pregiudizio dell' osservanza regolare, la Santità Sua, che continuamente invigila al buon governo delle spose di Gesù Cristo, volendo rimediare à tale inconveniente, mi ha comandato d'ingiungere strettamente à ciascuno Ordinario del medesimo Regno, acciò uniformandosi alla dispositione de detti Decreti generali della Sac. Congreg. ordini espressamente (come dovrà fare anche V. S.) sotto pena di privazione di voce attiva, & passiva all' Abbadesse, e Superiore, & ancò dell' Interdetto d'apporsi alle lor Chiese in caso di disubbidienza, di far chiudere affatto le Chiese, clausure, e Parlatorii de lor Monasterii all' Ave Maria, & anche per qualche spazio di tempo avanti, in modo, che dopo l' Ave Maria non vi sia ingresso, ò dimora di qualunque persona, e che perciò tutte le funzioni, che svolgono farsi nelle lor Chiese, si comincino in tempo, & ore tali, che siano terminate prima dell' Ave Maria. Non mancherà per tanto, &c. Roma 6. Settembre 1709.

Come Fratello.

Mazara al Vescovo.

G. Card. di Carpegna.

Ferd. Arcivesc. di Nicaea Segn.

Eod. tit. 5. form. 8. pag. 117.

⁸⁸ Num. 15. Porta Domus habitata à Laicis, vel à Clericis, non Patrochis, quæ habet aditum immediatè ad Ecclesiam, vel Ecclesiae Sacristiam, debet claudi, ut mandant Decreta Sacr. Congreg. Immun. relata à Ricc. in Synop. var. Porta num. 1. & seqq.

⁹¹ Num. 20. Adde ibi, quodd' cantilenæ, seu laudes nissomate Italico exaratae, possunt prohiberi ab Episcopo, ne canantur, etiam in Ecclesiis Regulatum Sacr. Congreg. Rit. in Novarien. 7. Aut-

gusti, 1628. & hoc auctoritate tributa à Conc. Trid. in Decreto de evit. in celebr. missar.

Eod. tit. 5. form. 9. pag. 166.

⁹⁰ Num. 2. Decretis ibi relatis, quibus confirmantur edicta Episcoporum super delatione habitus talaris Clericorum, adde aliud recenter emanatum in Ruben. 18. Augusti 1708. quo approbatur edictum Episcopi injungentis delationem habitus talaris in Ecclesiis, illarumque ingressu, & egressu, aliisque functionibus Ecclesiasticis, moderatis poenis arbitrio Eminentissimi Praefecti.

⁹¹ Num. 6. Episcopus Sarnen. prohibuerat suis Clericis ludum alearum, & novationem sub poena suspensionis ipso facto incurrienda: at habitu recursu à Presbyteris illius Civitatis Sacr. Congreg. Concil. hæc sub die 23. Aprilis 1703. rescriptum edictum sustineri, sed moderata pena exalta inferenda.

⁹² Num. 14. Ritus in missali prescriptum, qui non servat, & Rubricas pro libito negligit, & spernit, sine culpa esse non potest Biss. Hierurg. lit. R. num. 90. §. 3. ubi hæc habet. Si autem delinquatur omittendo in materia notabiliter, sanè erit mortale, & idem tenet Bartholom. à Plathæ in opulculo Trid. sacr. cap. 5. §. grande argomento, in fin.

⁹³ Num. 34. Sicuti damnatus ad perpetuum carcerem non amittit Beneficium, nisi in sententia exprimatur, ut ibi, ita Clericus perpetuo damnatus ad triremes, sive transmissofer, sive non, non amittit canoniciatum, sed Episcopus ad illius non residentiam debet procedere ad privationem, prout de jure, ut respondit Sacr. Congreg. Concil. in Asculana Distributionum 13. Augusti 1707. in responsione ad 1.

Eod. tit. 5. form. 15. pag. 181.

⁹⁴ Num. 28. Tertio decimo ibi notandum, quodd' Legatus de latere, sive Nunclius Apostolicus non possunt propria auctoritate alienationem bonorum Ecclesiæ permettere, nisi expresse eis in fa-

90 facultatibus à Papa concedatur Zecch. de Republ. Eccles. de stat. legat. num. 4. vers. legatus vero Rot. decis. 689. num. 7. p. 4. recto. 3. & coram Merlin. decis. 218. nu. 8. Tond. qu. benef. tom. 2. p. 3. cap. 200. post num. 43. facult. 59. ideoque talis facultas nisi explicitè legatur concessa, denegata censeatur Rot. cor. Greg. decis. 287. num. 8.

96 Hanc autem facultatem exercet in vim C. terrulas 12. qu. 2. Capitulum Lateranense prò bonis spectantibus ad Ecclesiás fundatas in solo dicta Basílicæ, ut respondit Sac. Congr. Concilii in Militen. in tertia causæ repropositione ad 6. dubium 17. Novembri 1703. in qua declaratum fuit, quod in alienatione exiguarum rerum sitarum in præfato solo Lateranensi, juxta dispositionem dicti Textus, requiratur licentia Capituli, non autem Episcopi ad 8. & 9. dubium, & quod talis facultas, cùm sit actus jurisdictionis, possit per Capitulum specialiter subdelegari.

Eod. tit. form. 17. pag. 185.

98 Num. 16. Amplia ibi dicta, quod nec Commissario depurato ad examinandos testes in causa Immunitatis nihil debeatur pro viaticis, & cibariis, ut ipsa Congreg. declaravit in una Viterbiens. 25. Septembris 1708. teste Ricc. in Synop. verb. pecunia num. 2.

Tit. 6. form. 4. pag. 190.

99 Num. 4. Pœna Clericorum suscipientium tutelas sine licentia superioris, si sint in factis constituti, est suspensio: hanc enim pœnam important verba finalia Canonis Concilii generalis Calcedonensis relati in cap. ult. 86. dist. ibi: Si quis vero transgressus fuerit hæc præcepta, correctioni Ecclesiastice subjaceat, ut explicat ibi gloss.

100 An autem ea, quæ statuta sunt de Clericis in dicto Canone, locum quoque habeant in Episcopo? DD. variè loquuntur: aliqui enim tenent, quod Episcopi non solum testamentariam, & dativam, sed neque legitimam tutelam suscipere queant, ut sunt Carol. de Graff. de effect.

16. num. 20. Barb. in cap. Cyprianus, num. 2. 21. quest. 3. Gratian. disc. 830. num. 18. quorum opinio innititur in Aut. de Sanctis Ep. §. Deo autem amabiles.

101 Alii dicunt, quod Episcopi possint suscipere tutelam miserabilium personarum, & inter hos numerantur Sabell. in summa divers. tract. §. Clericus num. 8. ubi allegat Rot. decis. 377. par. 17. recent. Pac. Jord. to 2. lib. 11. nro. 13. num. 113. in fin.

102 Alii vero sustinent, quod si Clerici, ita, & Episcopi possint esse, si velint, Tutores legitimi per text. in d. cap. fin. 86. dist. ubi eis, id expressè permittitur, & quod per hunc textum remaneat correcta supra allegata Authentica de Sanctiss Episc. gloss. in d. cap. fin. verbo tutela Graff. decis. aur. p. 2. lib. 3. cap. 2. num. 17. Nicol. in flore. verb. Episcopus, num. 50. Passer. de stat. hom. tom. 2. quest. 187. art. 2. num. 130.

103 Alii demum resident in sententia, quod Episcopi possint quidem suscipere tutelam miserabilium personarum, sed quod illam administrare debeant per Archipresbyterum, vel Archidiaconum juxta dispositionem Textus in cap. Episcopus dispositionem 88. dist. Sylvestr. in verb. tutel. q. 3. quem refert, & sequitur Gavant. in manual. verb. tutela. Zecch. de republ. Eccles. tit. de Cler. num. 7. vers. decimo non debent.

104 Et hæc quarta sententia mihi magis placet, quia tutor videtur, etiam si agatur de legitima Agnatorum tutela, & in praxi amplectentur: nam licet tertia DD. sententia in jure verior appareat, adeò ut Episcopus tutelam legiūmam suscipiens, nullam in foro externo pœnam incurrit: non tamen sic in interno; quia cùm sacri canones mandent, quod Episcopi abslineant omnino à negotiis, & administratione rerum sacerularium, ut habetur in c. te quidem, & c. Clericum, §. ex his omnibus 11. quest. 1. & 88. dist. per tot. & illos custodiret, & observare teneantur, cap. cum quibus 24. quest. 3. & cap. igitur 26. quest. 2. neque ab eis præsumptione discedere debeant, ut monet Sperell. decis. 110. n. 27. non debent tutelam legitimam suscipere, & per se ipsos administrare sine licentia S. Congreg. prout fieri solet, & de qua testatur Ni-

Nicol. lucubr. civil. lib. I. tit. 14. §. penult.
Est enim hic verum illud proverbiale di-
ctum.

106 Quisquis plus justo non sapit, ille sa-
pit.

Ceterum licentia, sive indulsum susci-
piendi, & administrandi tutelam testa-
mentariam, & dativam Clericis in sacris,
non datur ab Ordinario, imo, & à Sac.
Congreg. denegatur, ut testatur *Pignatell.*
consult. 10. num. 11. tom. 5. ubi quamplura
decreta allegat.

Eod. tit. 6. form. 6. pag. 197.

107 Num. 12. PP. Minores de observantia
S. Francisci habent specialia indulta colli-
gendi eleemosynas pro subsidio locorum
Terræ Sanctæ: imo quia Ordinarii loco-
rum tenentur illos subditis commendare,
ideò quories sint à dictis PP. requisiti,
poterit committi Vicariis foraneis qua-
statio tali forma.

„ Bramando io, che nei luoghi della
„ mia Diocesi (ò Giurisdizione) siano
„ esequite le constituzioni, ò Breve
„ Apostolici de Sommi Pontefici, con
„ qual si raccomanda agli Ordinarii la
„ questua dell'eleemosine per il suffidio,
„ e mantenimento de Luoghi Sagri di
„ Terra Santa, ne' quali il Nostro Di-
„ vinissimo Salvatore ha adempite l'O-
„ pere della nostra Redenzione, tenuti,
„ e custoditi da' PP. Minori Osservanti
„ di S. Francesco, i quali per le frequen-
„ ti vanie, & aggravj della tirannide
„ Turchesca hanno bisogno d'esser solle-
„ vari, e soccorsi con l'elemosine, &
„ ajuti caritativi de fedeli, colla presen-
„ te commetto à V.S.di dar ordine, e ri-
„ cordo tanto al P. Predicatore dell'im-
„ minente Avvento, che verrà à predi-
„ care in cotesta Terra, quanto all'altro
„ che predicherà nella futura prossima
„ Quaresima, di raccomandare dal Pul-
„ pito al popolo nei giorni più solenni,
„ e di concorso, una, e due volte, l'opera
„ suddetta, & ella deputerà in detti gior-
„ ni persone pie, che la raccolgano, &
„ à suo tempo rimetterà poi quà nelle
„ mani di N. Sindico di detti PP. tutta la
„ quantità, che si sarà raccolta con ri-
„ portarne dal medesimo la ricevuta da

„ trasmettersi in Roma nelle mani del
„ Sindico generale a disposizione del P.
„ Commissario di Terra Santa. Esequi-
„ ca V. S. con attenzione la commissio-
„ ne, perchè l'opera è acerissima al Si-
„ gnore, e resto, &c.

ADNOTATIONES.

E BREVI APOSTOLICI. Idest ¹⁰⁸ Breve Urbani VIII. impressum in Bulla-
rio to.5. const. 177. Breve Innocent. X. pa-
riter impressum in eodem tom. 5. const. 11.
& Breve Clementis X. impressum in co-
dem Bullario in tom. 6. const. 39. in quibus
committitur Ordinariis locorum recolle-
ctio eleemosynarum pro subsidio loco-
rum Terræ Sanctæ,

DI TERRA SANTA. Civitas Hierusalem, Metropolis hujus Terra, capra ¹⁰⁹
fuit à Maometanis anno 1008. à Christianis
verò recuperata anno 1099. seù ut alii
volunt. 1110. Duce Gottifredo Bullione,
Deindè à Saladino Rege Babiloniae, &
Saracenorum Domino oppugnata, ite-
rum in Infidelium manibus reincident an-
no 1187. Et tandem Civitate Ptolemaïdæ,
vulgo Acri, seu Acon in Siria, cum
munitissima Arce, ab iisdem Saracenis
superata, & aliis Urbibus captis, &
depopulatis, à tota Terra Sancta, insigni
cæde anno 1291. Nicolao IV. in sede Pe-
tri sedente, Christifideles (Dei permis-
sione admirabili, & stupenda) depulsi
sunt: eodemque anno Deo dilecta Do-
mus, incarnatione Dominica illustris, è Si-
ria pariter cùm Religione discessit, An-
gelorum manibus è Nazareth in Dalma-
tiā maximo miraculo translata est, ut
testatur *Bzov. ad annum 1291. §. 4.*

In qua Ptolemaidæ expugnatione fa-
ctum illud admirandum accidisse narratur,
quòd Moniales, quæ in celebri Mo-
nasterio ibi erecto sub regula S. Clarae
morabantur, audita Arcis expugna-
tione, metuentes Saracenorum violen-
tiā, & jacturam virginitatis, omnes
novaculis sibi nasum abscederunt, &
faciem gladiis deturparunt, quo specta-
culo à Barbaris viso, nec unam ex eis
retigerunt, sed gladio eorum omnes

pe-

perierunt, & martires evaserunt: Hæ Religiosæ Virgines securæ fuerunt exemplum Ebbæ Abbatissæ, & Sociarum Collinganensis Cœnobii, quæ anno 870. Danis Regnum Angliae vastantibus, ne eorum honestas periculum subiret, & fædaretur, nasum, & labrum superiorem novaculis sibi præciderunt: unde Dani fuientes in Cœnوبium ingressi id admirantes & indignè ferentes, igne in Monasterium injecto omnes combustæ fuere, ut Bzorius narrat.

L'opra è accettissima al Signore. Sic terminatur Epistola, quia ita loquitur Breve Urbani VIII. ad demonstrandum, quod hodie porridentes manus adjutrices huic, vel aliis operibus, non lucrantur indulgentias, quæ olim concedebantur iis qui subsidia charitativa subministrabant, juxta dictum Navar. cons. 34. de penitent. & remiss. quia Pius V. in sua confit. 30. Bullar. tom. 2. pag. 214. hujusmodi indulgentias absulit, & revocavit, prout declaravit Sacr. Congreg. Concilii in Trisigen. ita indulgentiarum 15. Novemb. 1697.

Quare advertant Episcopi, quod si aliquæ indulgentiæ super hac re circumferri audierint, illas apocryphas esse judicent, nisi nova concessio authenticè exhibeatur.

Eod. tit. 6. form. 7. pag. 199.

Num. 10. Quod Episcopus non possit concedere Judici laico licentiam exhumandi cadavera, vel testes examinandi in loco immuni, pro facienda recognitione corporis delicti, præter ibi allegata, patet ex aliis decretis collectis à Ricc. in Synop. in verb. Episcopus quo ad immunitatem, num. 26. & 27. Et in verb. recognitio corporis delicti, num. 8. & seqq. Imò, quod nec Legatus à Latebre possit mandare examinari testes, aut recognitiones fieri corporis delicti in locis immunibus sine speciali facultate Sedis Apostolicae, probat idem Ricc. in verb. Legatus, num. 3. ubi decreta produgit.

Eod. tit. 6. form. 8. pag. 200.

Num. 4. Regula est, quod configuentes ad Palatum Episcopi gaudent immunitate, & si inde extrahantur, ibidem sint restituendi: at quando Episcopus mandat configitum in suo Palatio carcerari, tunc Reus non gaudet immunitate, ut respondit Sac. Congreg. in Signina 31. Julii 1703. lib. 1. Decret. Vallen. pag. 506. à tergo relata à Ricc. in Synop. verb. Palatum, num. 9.

Eod. tit. 6. form. 10. pag. 205.

Num. 1. Adde ibi, quod, si aliquis Patronus laicus, vel Confraternitas pro augmento Divini cultus velit in Regulares aliquam Ecclesiam jam erectam transferre, & consensum Episcopi requireret, poterit licentiam concedere formula sequenti.

FORMULA

Decreti concessionis Ecclesie.

U T Ecclesiam sub invocatione S. N. sitam, & erectam in Loco N. hujus nostræ Diœcesis, N. Patronus PP. Ordinis N. concedere, & in eos transferre possit, & valeat, consensum, & beneplacitum nostrum præstamus, constito jam nobis ex actis nostræ curiæ dictum N. concedentem, & transferre volenter esse Patronum legitimum dictæ Ecclesiae, salvis tamen juribus Ecclesiarum Parochialium, & tertii, quatenus alteri in ea jus fuerit quæsumus, & dummodo Religiosi prædicti acquirentes, in actu acceptationis, & receptionis dictæ Ecclesiae de manu Patroni valide renuntiant juri sepulchrorum, adeout in ea neminem preter proprios Religiosos ad sepulturam recipere non valent, & copiam concessionis hujusmodi authenticam in termino exhibeant in nostra Cancellaria. Et ita, & non alias licentiam damus,

&

» & Decretum interponimus omni, &c.
» Datum, &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ Sigilli.

N. Cancellarius.

ADNOTATIONES.

116 CONCEDERE, ET IN EOS TRANSFERRE. Fit mentio de sola Ecclesiæ materialis translatione, nam si cum Ecclesiæ fabrica concederentur, & transferrentur etiam bona, & jura illius, solus assensus Episcopi non sufficeret, quia ipse statum formalem Ecclesiæ immutare non potest, cum solus Papa habeat plenam bonorum Ecclesiæ administrationem, inferiores vero Prælati meram gubernationem, & usum, ut pluribus relatis auctoritatibus firmat Pacion, de locat. cap. 14. num. 13. & 14.

117 RELIGIOSI PRÆDICTI ACQUI RENTES Ecclesiæ, & Oratoria publica de manu laicorum. Regulares non valent recipere sine expresso consensu Episcopi, ut habetur in cap. nullus de jure pat. & in cap. cum, & plantare de privileg. Idedque laici Patroni Ecclesiæ in consulto Ordinario illas in Regulares transferre non possunt. Et licet Jus patronatus in eos validè donationem transferat absque Episcopi licentia, & beneplacito, ut volunt Barbos. de potest. Episcop. alleg. 71. num. 11. & 26. Tambur. de jur. Abbat.

118 1om. 1. disp. 9. quest. 2. num. 2. Vintrigl. in prax. part. 1. annot. 1. §. 2. num. 26. hoc intelligitur de translatione juris spirituati annexi, quod laici habent ex reservatione in fundatione Beneficii respectu ad præsentationem Clerici instituendi; non autem de donatione, & translatione, quæ pertinet ad proprietatem fabricæ Ecclesiæ, & illius tituli, quam Laici Patroni nulliter faciunt quoties Episcopi consensu deficiat, ut distinguunt Tambur. loc. cit. vers. ad argumenta, Barbos. in d. cap. cum & plantare, num. 12. de privil.

119 DE MANU D. PATRONI. Scilicet

cet per fundi donationem, & Ecclesiæ constructionem: Si enim non constaret Laicum, seu laicos transferentes esse Patronos legitimo titulo, sed esse Curiales, seu Administratores, aut detentores, tunc Ecclesia censeretur libera, & constructa ex fidelium oblationibus, & non posset à laicis prescribi, & effici Patronata, nec concedi Regularibus, Vivian. de Jurep. lib. 1. cap. 2. num. 58. & lib. 2. cap. 9. num. 10. & 12. & lib. 4. cap. 8. num. 6.

120 VALIDE RENUNCIENT JURI SEPULCRORUM. Supponit in formula, quod Ecclesia, quæ transfertur in Regulares, non habeat jus sepeliendi, & idem ad evitandas contentiones, quæ frequenter oriuntur ratione funerum inter Ecclesiasticos cum populi admiratione, & scandalo; Episcopus, five jure ordinatio, ut hic, five jure delegate Papæ, aut Sacr. Congregationis translationi, & concessioni contentiens, debet pro bono pacis, & concordie hanc renuntiationem exigere, & Religiosi illam concordare, prout licet, & validè facere, & admittere possunt juxta punctualē text. in cap. 1. de part. in 6.

Si vero Ecclesia, quæ Regularibus conceditur, jus sepeliendi haberet, tunc reservare debet Episcopus, quod saltem quartam funeralē Parochis de jure debitam solvant, non obstante, quod iuxta ordinis privilegia eam solvere non tenentur.

121 Num. 22. Quod solus Episcopus concedat jus sepeliendi, non autem Vicarius Generalis, tener Passerin. de Statut. hom. 2. qu. 187. art. 4. n. 370.

122 Num. 23. Non solum debet Episcopus in concessione licentiae pro constructione Oratorii publici conditionem apponere, ne celebretur in eo missa in solemnioribus anni Festis, sed etiam potest decreto Synodali statuere, ut diebus festis de praæcepto missæ celebrari non debeant in Oratoriis, & Ecclesiæ ruralibus, nisi celebrata Missa in Ecclesia Parochiali, ut declaravit Sacr. Congr. Concilii in S. Agathe Gotchorum 25. Maii 1652. lib. 19. Decr. fol. 191. confirmata in Camerinen. 30. Augusti 1704. favore Par.

126 Parochiæ Sancti Pauli Loci Flastræ contra Cappellanum Villæ collis; ita tamen, ut missa Parochialis hora opportuna celebretur.

127 Num. 25. & 29. Adde resolutionem Sacr. Congreg. Rit. in Ferentina 27. Novembri 1706. in qua, cùm Ecclesia Cathedralis fuisset pluribus in locis restaurata, & magna in parte renovata, & de illius consecratione signa nullibi apparerent, neque aliae probationes existenter, adhuc quia in præteritum Festum Dedicationis fuerat celebratum dicta die, responsum fuit: *Non indigere nova consecratione, & Dedicationis Festum posse transferri ab Episcopo ad aliam diem fixam, amplius non immutandam*, prout antea quoad secundam partem resolutum fuerat in alia Comen. 22. Februario 1698.

Eod. Tit. 6. form. II. pag. 216.

128 Num. 29. Qui sua sponte liberè eligeret sepulturam in aliqua Ecclesia, & promitteret cum juramento illam non mutare, teneretur secundum sententiam nonnullorum D.D. ad observantiam juramenti, quos refert, & sequitur Laurent. de Franch. controu. par. 2. quæst. 63. num. I. quamquam alii velint, quod promittens sponte cum juramento, variando, illicitè quidem, sed validè faciat, non obstante promissione jurata, Passerin. de stat. hom. tom. 2. quæst. 187. art. 4. num. 269. Pirhing. in jus canon. lib. 3. tit. 38. num. 27.

Verum cùm electio sepulturæ sit pars ultimæ voluntatis, & ejus libertas tolli non debeat, videtur dicendum, quod sive fiat ad suggestionem aliorum, sive sponte, & sive fiat cum juramento, sive non, semper licet, & etiam validè possit revocari usque ad finem vitæ, ex traditis à Samuel. de sepult. disp. 2. contr. I. concl. 7. Si enim benc̄ adveratur text. in cap. I. de sepult. in 6. puni tam eligentes sepulturam cum juramento, quam ad illud inducentes, & improbat promissiones juratas, & vota, ut advertit gloss. ibi in quarto notabili in verb. Sepulturam, & in verb. eligere.

Cur autem quis non debeat firmare votum electionem sepulturæ, rationes adducit eadem gloss. in additione. Primo, quia electio sepulturæ est pars ultimæ voluntatis, cuius libertas tolli non debet, quam rationem affert etiam Navar. de sepult. conf. 2. num. 5. Secundo, quia cùm provisum sit à jure non eligenti, talis juris provisio impediri non debet, nisi mea libertate Testatoris. Tertio, quia electio sepulturæ est jus speciale inductum contra jus commune, & tale jus solus Princeps, qui est supra jus, potest inducere, ideo sicut alius à Principe non potest tollere jus commune, sic nec ad jus speciale adjicere, quo arctetur jus commune.

Quare nihil obstat, quin electio sepulturæ possit quandocumque, ut præmissum est, revocari, non obstante juramento sponte, & liberè interposito, quod Papa sanctivit, jurantem hic non obligare, ut notat Passerin. in d. cap. I. de sepult. in 6. num. 6. & ita declaratum fuit à Sac. Congreg. Concilii in Aretina I. Martii 1692. à me allegara tom. 2. pag. 23. num. 93. in qua casus sic expositus fuit: N. Terriaria Tertiæ ordinis per Instrumentum publicum elegit sibi sepulturam in Ecclesia PP. conventionalium in sepultura communi Tertiariarum, mutata postea voluntate per publicum Instrumentum, elegit sibi sepulturam in Ecclesia PP. S. Philippi Neri, cui dispositioni obstant PP. Conventuales in vim privilegiorum, ac juramenti ab Oratrix in primo Instrumento prestiti, & pretendunt in eorum Ecclesia eamdem deberi sepeliri. Quare dicta Oratrix, obtenta ab Ordinario relaxatione juramenti, supplicat confirmari secundam electionem, & absolvei à predicto juramento. Quibus relatis dicta die responsum fuit: Sacr. Congreg. censuit non indigere dispensatione, & Oratrix utatur jure suo. Ex quo rescripto notandum est, quod Sacr. Congreg. non dixit: Non indigere alia.

Ad ibi dicta de confratribus, qui possunt sibi ipsis eligere sepulturam in Oratorio Confraternitatis, quoties jus habent sepulchri, ne fraudes fiant, providendum est, id illis tantum licere, qui per

per lex menses ante obitum fuerunt adscri-
pti, ut cavitū in Conc. V. Mediolanen-
relat. à Gavant. in manual.verb. Confra-
ternitas, num.46.

Eod. tit. form.12. pag.217.

132

Num.1. Confraternitas erecta sub no-
mine Redemptoris, non existente alia in
eo loco ita appellata, intelligitur pro
confraternitate SS.Sacramenti, Rot. decisi.
245. num.2. coram Cerro.

Eod. Tit. form.13. pag. 218.

133

Num.2. Nemo sua sponte potest assu-
mere, & deferre habitum Religionis,
cap. ne nimia, de Relig. dom. & cap.1, eod.
tit. in 6. ideoque, qui illum temere assum-
psit, cogi potest ab Episcopo ad deponen-
dum, Donat. prax. rerum reg. tom.4. tract.
14. quæst.21. num.5.

Eod. Tit. form.19. pag.230.

134

Num.27. Est adeò vera conclusio ibi fir-
mata, quod Fratres minores S. Francisci
debent vivere ex ostiaria quotidiana quæ-
uatione, ut si fiat eorum favore lega-
tum: Per pietanza e per ministraria eleemo-
snaliter non debetur, ut respondit Sacr.
Congreg. Concilii in Salernitana Junii
1704. in qua ad dubium propositum res-
criptum fuit: Serventur decreta fabrica
sub die 14. Febr. 1633. apud Faznan. in
cap. nimis prava, de excess. pralat. in cap.
nos quidem, de testam.

135

Si verò legatum esset dictis Fratribus re-
lictum cum hac conditione. Il mio ere-
de sia obligato comprare, o far compra-
re tanto pane, e tanto vino per servi-
zio degl' Inferni, che faranno nell' In-
fermaria del convento N. de P.P. Mino-
ri di S. Francesco, o pure sia obligato
dare ogni tre mesi à chi ordineranno li
P.P. scudi: per comprare tanto pane,
e tanto vino per servizio come sopra:
tunc legatum esset validum, & solven-
dum, ut eadem Congreg. declaravit in
Romana 2. Decembr. 1673. lib. Decret.
28. fol.199.

136

At si legatum fieret per modum elec-

mosynæ, cum onere tantum Missarum
PP. predicti non possunt illud exigere, nec
acceptare, etiamsi vellent erogare quan-
titatem legati in reparationem fabricæ
Conventus, eadem Sac.Congreg. Conci-
lii 15. Novembris 1687.

Imò pro observantia puritatis Regulæ
nec possunt PP. predicti retinere capsulas
pro recipiendis eleemosynis Missarum,
non obstante quod eis hoc videatur per-
missum à Constitutione. Innocentius XII.
emanata super celebrazione Missarum,
prout ad dubium propositum, & re ma-
ture discussa respondit d. Congreg. Conci-
lii 7. Julii 1708.

Eod. tit.6. form.20. pag.233.

Num.5. Licentia asservandi continuò,
& permanenter Sanctissimum Eucharistia
Sacramentum pro adoratione fidelium in
Ecclesiis non parochialibus, quæ sub lai-
corum gubernio, & administratione re-
periuntur, regulariter non conceditur ab
Episcopo, sed requiritur Indultum Papæ,
ut decimus referunt à Sacr. Congregat.
Concilii Piasec. in prax. par. 2. cap. 3.
artic.5. de visitat. Benef. simpl. num.14.
Ricc. in prax. par.1. post. resol. 505. no-
tab. ult. Barbos. de potest. Episcop. alleg. 22.
num. 8. & in Sum. decif. Apost. collect.
541. num.9.

Verum talia decreta debent intelli-
gi, quando nulla adest necessitas, & li-
centia daretur ab Ordinario pro sola a-
doratione, & veneratione, de qua sim-
pliciter, & restrictivè decreta allegata
loquuntur. Ceterum si Ecclesia Paro-
chialis esset impedita, vel non esset
tuta ab ostium incursu, seu aquarum
inundatione, vel esset norabiliter di-
stans ab habitationibus Parochianor-
um, & Parochus præsto esse non pos-
sit ad ministrandam Eucharistiam infir-
mis, vel demum aliqua congrua, &
rationabilis causa concurreret, non es-
set arcta Episcopi potestas prospicien-
di securitati, & decentiæ tanti Sacra-
menti, & saluti Spirituali Parochianor-
um, illud custodiendo in alia Ecclesia
non Parochiali, ut bene advertit Pac.

Jor-

Jord. tom. I. lib. 3. tit. 3. num. 8. & ad eis
pertinet, ita ut teneatur ad omnia,
text. in C. Presbyter 92. de consecr. dist.
quæ utilitatem proprietatis concernunt,
2. quam pro limitatione dictorum Decre-
torum adducit Ricc. col. 1216. Imo si a-
pertus retinendi continet in propria Eccle-
sia Sacramentum, exequi non debet, nec
potest sine Ordinarii licentia, ut plures
140 Sac. Congreg. Rit. declaravit teste Ventrizl.
in prax. par. 2. annet. 21. num. 18. & re-
center in Cortonen. 9. Maii 1699. con-
tra confraternitatem Sanctissimæ Trini-
tatis d. Civitatis, in qua responsum fuit:
Episcopus utatur jure suo, quia ad ipsius
spectat recognoscere, an decentes, an
tutæ, an laudabiliter, & an cum Spiri-
tuali utilitate animarum in iis Ecclesiis
retineatur Amostaz. de caus. piis, tom.
I. lib. 4. cap. 12. num. 19. Barbos. decis.
Apostol. collect. 301. num. 10. Donat.
prax. rer. regul. tom. 3. tract. 8. quest. 19.
num. 1.

141 Num. 34. Quod Superiori, & Prae-
lati Regulares non possint publicare cen-
suras, & affigere Cedulones ad Valvas
fuarum Ecclesiæ, nisi perita venia ab
Ordinario præter decretum Sacr. Con-
greg. Episcop. ibi allegatum, declaravit
hoc etiam Sacr. Congreg. Concilii in Mi-
litæ. Synod. 27. Novembris 1693. in res-
ponsione ad 7.

Tit. 7. form. 2. pag. 243.

142 Num. 5. Sub juramento præstito à Be-
neficiato conservandi, & manutenendi
bona Ecclesiæ, cuius est Rector, cadit
non solum prohibito, & promissio non
alienandi, sed etiam non deteriorandi,
quia deterioratio bonorum, quæ provenit
culpa Beneficiarii, est species voluntariae
alienationis, & tenetur damnum inde
proveniens reficere ad instar usufructuarii
(cui Beneficiatus æquiparatur) quia te-
netur custodiare, & servare rem in eo sta-
tu, in quo illam invenit, Card. de Luc.
de Benefic. disc. 82. num. 8. & disc. 84.
num. 13. Bellett. disqu. Cler. part. 1. de
Cleric. debit. §. 7. num. 4. & §. 14.
num. 2. & 3. Cura enim, & solicitude
refectionis; & conservationis ad eum
Monacelli, Formul. Suppl.

143 pertinet, ita ut teneatur ad omnia,
quæ utilitatem proprietatis concernunt,
Gratian. disceptat. 778. num. 2. & 3.
Imo & negligentiam antecessoris supple-
re de Luc. d. disc. 84. d. num. 13. Paris.
de resignat. lib. 3. cap. 15. num. 1. 2.
& 3.

Quapropter Beneficiatus si agros Ec-
clesiæ colere negligat, non propaget vi-
tes, arbores in loco demortuarum non
plantet, olivetum dejectum non restau-
ret, fossata non purget, fundos instru-
tos non reddat, & alias expensas, quas
facere tenetur, & quæ necessariae sunt,
ne res pereat, aut deterior fiat, & con-
seretur (Pacion. de loc. cap. 34. num. 6.
& 10.) non faciat, tenetur damnum re-
farcire text. est in Cod. quicumque 12.
quest. 4. ibique gloss. Barbos. de jur. Ec-
cles. lib. 3. cap. 17. num. 55. Synod. Al-
banen. in appendic. pag. 229. ubi in edi-
cto contra administratores bonorum Ec-
clesiarum publicato haec habet: Si am-
moniscono tutti li Capitoli, Parochi,
& Rectori Beneficiari, & Administrato-
ri di Chiese, Luoghi pii, che ricorde-
voli del giuramento prestato procurino
conservare con diligenza tutti i beni delle
predette Chiese, &c. che non soggia-
cano a danno, o deterioramento, &c.
e quallora li detti Notarii, & Officia-
li rispettivamente faranno negligenti ol-
tre il conto rigoroso, che ne dovranno
dare a Dio, resteranno obligati a risar-
cire tutto il danno, che per loro negli-
genza ne risulti al luogo pio.

Sicut enim favore pupilli bona Tu-
toris malæ administrationis sunt hypo-
thecæ subnoxia, ita bona omnia pro-
pria Rectoris beneficij (Tutori æqui-
parato) pro mala administratione bo-
norum Ecclesiæ remanent hypothecata,
C. ex literis ibique gloss. verb. obligata,
Barbos. ibid. num. 11. de pignor. Regula
enim æquiparatorum aqualem determina-
tionem requirit in utroque, C. ad au-
dientiam, de Cleric. non resid. Et idem
procedit in Administratore, seu Æco-
nomo, quia etiam iste ad instar Tuto-
ris tenetur de negligetis, Merlin. de pi-
gnor. lib. 3. tit. 1. quest. 2. num. 7. 8. &
50. Synod. Albanen. ubi supra: ideoque
Episcopus contra hujusmodi bonorum

B Ec-

Ecclesiarum dissipatores procedere non
omittat etiam ad cuiusvis personae instan-
tiam, nam negligente Rectore, quilibet
147 de populo potest defensionem Ecclesiæ su-
scipere Rot. coram Greg. decis. 381. num. 1.
ibique Add.

Eod. tit. 7. form. 5. pag. 244.

148 *Num. 2.* Punctatores, quorum electio
spectat ad Capitulum *Sacr. Congreg. Con-*
cili in conversanen. 4. Decembri 1706.
admonendi sunt, quod si conniventer
prætermittant punetare eos, qui juxta
Ecclesiæ, & Collegii Statuta punctandi
sunt, tenentur de proprio restituere di-
stributiones, quæ accrescerent interes-
tentibus, & ulterius graviter peccant,
prout illos monendo *Episcopus Gravinen*
in suo tractatu, *L' Ecclesiastico in coro*,
cap. 27. num. 33. his verbis: *Or se nondi-*
meno i Puntatori per riguardi umani d'
affetto, timore, speranza, e qual al-
tro sia, tralasciano di puntare i diffet-
tanti, vengono ad essere ladri sfaccia-
ti, perche levano paleamente l'emolu-
mento a chi tocca per ragione di accre-
scimento, o altro titolo, e lo danno a
chi per legge non tocca, oltre che si
rendono egli stessi rei del differvigio di
Dio sul punto geloso del Divino suo pub-
blico culto, ed il loro peccato viene a
contrarre certo che del grande coram
Deo, cotanto da lui detestato in quei suoi
ministri, i quali retrahabant homines a
sacrificio Domini.

Tit. 8. form. 10. pag. 258.

149 *Num. 10.* Circa materiam stupri, de
qua ibi aliter actum fuit, quæstio est non
modica inter Doctores an dos, quam sol-
vere debet stuprator, sit constituenda in
peñam patrati criminis, itaut statim de-
beatur, vel potius expectandæ sint nuptia
puellæ stupratæ, cum dos ad quam ille
tenetur, esse non possit sine matrimonio.
Alii enim volunt, quod dos constituenda
stupratæ debeatur tempore matrimonii,
adeout si illud non sequatur, actionem
petendi dotem non transmittat ad hære-
des, & si fuerit soluta, repeti possit, &

hanc sententiam sequitur, & magis com-
munem dicit R. P. Zaulus ad stat. Fa-
vent. tom. 1. pag. 523. à num. 118. & 119.
ubi, quod ista dos à Judice taxata debe-
at deponi, adhoc, ut eveniente casu
nuptiarum stuprata habeat in promptu
dotem, & hoc temperamentum approbat
quoque Card. de Luc. de dot. disc. 142.
num. 76.

Alii autem tenent, quod constito de
crimine stupri, statim deflorans, si
habeat in bonis, & nolit, aut non
valeat propter aliquod impedimentum
stupratam ducere in uxorem, sit cogendus
ad solvendam dotem puellæ, ejusque
parentibus injuriam passis, etiam si
deflorata non nubat, eo quia hujusmo-
di dos debeat in peñam patrati cri-
minis, & bonum publicum spirituale,
& in compensationem damni passi, non
autem simpliciter pro matrimonio con-
trahendo, ut vult prima DD. senten-
tia: & hoc evinci, ut isti ajunt, ex
text. cap. 1. de Adult. illis verbis: *Si*
verò Pater Virginis dare noluerit, red-
det pecuniam juxta modum dotis. Idest
si matrimonium inter deflorantem, &
defloratam non sequatur ob jacturam
honoris, & famæ, detur mulieri quan-
titas pecuniae loco dotis, & hanc se-
cundam sententiam reprobavit Burgin.
Cavalcan. (qui est Antesignanus pri-
mæ) fortiter tuetur Leo thesa. form.
Eccles. part. 2. tit. 9. tit. de spons. &
Maritim. num. 132. 133. & sequ. ubi te-
statur se ita judicasse in Tribunalis me-
tropolitana Taurini, & suam sententiam
confirmatam fuisse à Nuncio Apostoli-
co, & eum sequitur Bellett. disq. cleric.
par. 1. de favor. cler. real. §. 4. num. 124.
& 125. & idem sentiunt Graff. de aur. par.
1. lib. 2. cap. 79. num. 2. ubi, quod hæc dos
spectat ad peñam criminis Vulpin. succ.
Farinac. par. 16. delict. carn. quæst. 147. §.
stuprum, num. 9. ubi, quod ista dos post
mortem stupratæ non ad stuprantem
redit, sed stupratæ cedit hæredibus,
Pirbing. in juscan. lib. 5. tit. 16. num. 42.
Rot. apud Ricc. in prax. part. 3. resol. 76.
num. 3. ubi, quod datur in causam dam-
ni, quod stuprator compensare tenetur
Rayn. observ. crim. tom. 2. cap. 23. num.
207. & seqq. ubi, quod actio petendi
hanc

hanc dotem transit in hæredes Guttier. Verius existimamus, & tenendum, quod in hac specie, si Pater, vel Curator Puellæ accusaret stupratorem, debeat illi estimatio damni ei provenientis, quia majori eger pecunia ad dotandum eam, & etiam injuria, quæ sibi illata est, & tenet Beatus Thomas. & cap. Abb. in d. cap. 2. de Adult. num. 4. ubi inquit, quod dos, quæ datur stupratæ, datur pro in teresse mulieris, non pro matrimonio.

¹⁵¹ Ex quibus videtur, quod hæc secunda sententia sit verior & in praxi consulenda: nam si prima vera esset in illis locis, in quibus jam consuetudine receptum est, ut stuprantes Virgines sine vi, aliam poenam subire non coguntur, nisi ut illas ducant in uxores, vel decenter collocent, de qua ex Claro §. Stuprum, num. 3. testatur Pirhing. loc. cit. num. 41. in fin. sèpè impunè hoc crimini committerent contra expressam juris canonici sanctionem, & in maximum honestatis dispendium, & decolorationem.

¹⁵² Ulterius est quoque notandum. Primo, quod licet stuprator præter dotem, quam solvere cogitur, de jure puniri etiam debeat corporaliter poena arbitraria, vel pecuniaria Fisco applicanda, ut ibi tactum fuit, & docent Abb. in d. cap. 1. & 2. de Adult. Pirhing. ubi sup. d. num. 41. Zecch. de Repub. Eccles. tit. de Cleric. vers. 3. num. 7. delict. 100. per text. in cap. 2. de Adult. Tamen dicta poena corporalis (cessantibus circumstantiis violentiæ) non extenditur ad tiremes in humilioribus personis, ut advertit Panimoll. decis. 98. num. 5. sed regulariter pecunia, aut carcere, vel exilio redimitur, Ricc. decis. 248. num. 3. par. 3. Ciarl. contr. 174. num. 81.

¹⁵⁴ Secundò, quod & si stuprator vi- gore citari textus in cap. 1. de Adulter. præter dotem dandam stupratæ possit etiam excommunicari, ut patet ex illis verbis, ibi: Corporaliter castigatus, excommunicatusque, &c. non est intellegendum de excommunicatione majori, sed de minori, idest quoad Sacramentorum perceptionem, ut notant

Inoc. ibi Pirhing. loco superiùs cit. numer. 40.

Tertiò, quod stuprator non tenetur dotare Virginem, quam defloravit, si ipsa deinde ab alio fuit carnaliter cognita. Ricc. post decis. 250. in allegat. num. 3. & pleniùs in prax. form. Eccles. part. 3. resol. 76. num. 4. cum seqq. nec si deflorata dici tacuerit, & distulerit stupratorem accusare; nam si postea accusetur, presumitur innocens, eo quia ex taciturnitate, & longa mora presumitur dolus, & calumnia, & ideo cessare debet poena stupri Panimol. d. decis. 93. adnotat. 2. num. 20. dummodo tamen aliqua rationabilis causa taciturnitatis, & non reclaimationis non allegetur: nam sicut puella, quæ per vim, & per metum professionem emisit, quamquam post quinquennium super nullitate suæ professionis audiri non valeat juxta decretum Concilii Trid. sess. 25. cap. 19. de regular. adhuc allegando causas ob quas verè, & realiter non potuit intra quinquennium reclamare, auditur, & datur ei restitutio in integrum, ita debet audiri, si alleget causas, cur stupratorem intra quin-

¹⁵⁵ quennium (quo delicta carnis prescribuntur, dummodo vis non intervenerit) non accusaverit, quas prudens Judex, an sint admittendæ nec ne judicabit, Guazin. ad defens. Reor. defens. 2. cap. 2. num. 46.

Quarto eximitur quoque stuprator ab obligatione dotandi stupratam, quando hæc post commissum stuprum nupsit viro æqualis conditionis, itaut nullum senserit damnum ex stupro passo, ut consiliando supra in principio relatas pugnantes opiniones tenet Sabel. in summ. divers. tract. §. Stuprum, num. 10. secùs ¹⁵⁹ autem si stuprata nupsit viro deterioris conditionis, veluti pauperiori, vel ignobiliori, quia tunc arbitrio Judicis est illis satisfaciendum.

Quintò, quod si Clericus repertus fuerit hujus criminis Reus, ac etiam à Judice condemnatus, quamvis tunc ob notorietatem delicti efficiatur infamis infamia facti, tamen non evadit irregularis, ut à suo ordinario (peracta penitentia) non possit ad ulteriores ordines promoveri, quidquid perpe-
B 2 ram

ram dicant sine juris fundamento *The saur. de pœn. Eccles. par. 2. vers. stuprum Majol. de irregul. lib. 5. cap. 40. num. 1* quos sequitur *Amer. de delict. & pœnit. tit. 4. § 5. num. 19.* firmantes illum incurrire infamiam juris, & irregularitatem.

¹⁶² Nam crimina, quæ juris infamiam non habent annexam (prout illam non habere crimen stupri comprehendit ex cap. *infames* 6. quest. 1.) non inducunt irregularitatem veram, etiam si deliques factus sit infamis ob publicitatem criminis *Gratian. de Benef. par. 2. cap. 8. num. 64.* & duob. seqq. *Bonac. de irregular. disput. 9. quest. 3. punct. 1. num. 5. Nicol. lucubr. can. lib. 5. tit. 12. num. 5.* & alii allegati tom. 2. par. 175. nu. 13. & 14.

¹⁶³ Quare etiamsi *Judex Clericum ad pœnam stupri condemnaret*, juris infamiam non incurrit, quia non pœna, sed causa existimationem *figillat l. iutus fustium, ff. de his qui not. infam.* Et propterea si fuerit emendatus, poterit à suo Episcopo (qui dispensat in adulterio, & aliis minoribus criminibus, cap. *& si Clerici de Juge*) dispensari, & ad superiores Ordines ritè promoveri *Barbos. de offic. & potest. Episcop. allegat. 43. num. 31.*

Num. 11. An sponsalia verbis externis contracta, consensu tamen interno facta, sint valida, & an inducunt impedimentum justitiae publicæ honestatis, cruere poteris ex subnexo voto à me pandito uni ex Eminentissimis PP. Sacr. Congreg. Concilii sub die 29. Martii 1708. in quadam causa Trenicana, in qua factum ita ex ponebatur.

„ *Episcopus Trenicanus dubitat, an „ Alexandro Christophari, qui in uxo „ rem dacere exoptat Catherinam Pasca- „ rellam, cum qua prius Antonius Chri- „ stophari germanus frater contracta- „ sponsalia de futuro, obster impedimen- „ tum Justitiae publicæ honestatis. Ratio „ dubitandi oritur ex eo, quod cum spon- „ salia Antonii germani fratris cum Pas- „ carella non fuerint liberè contracta, „ sed imperio, & metu reverentiali Pa- „ rentum promissa sine animo, & inten- „ tione se obligandi, prout ipse judicia- „ liter examinatus deponit, dici debeat,*

, quod fuerint invalida, & ideo ortum, non fuerit impedimentum Justitiae publicæ honestatis, attenta dispositione „ Concilii Trid. sess. 24. cap. de reform. „ matr.

V O T U M

In hoc dubio, seu articulo D. D. ut sæpè accidit, divisi sunt, nam *Bona- cin. de impedim. matrim. quest. 3. punct. 11. num. 3. quem sequitur Sperell. decis. 65. num. 10. & 11. tenent, quod expro- missione sponsalium facta sine animo se obligandi non inducatur impedimentum justitiae publicæ honestatis, ex eo quia sponsalia hujusmodi sint invalida, & hi DD. innituntur textui Concilii. Huic opinioni adhærent etiam *Barb. de potest. Episcop. allegat. 51. num. 183. Passer. in cap. unico, nu. 16. & 17. de spons. in 6. & Pirbin. in jus can. lib. 4. tit. 2. num. 39. qui ajunt, dispositionem Concilii (quod tollit hoc impedimentum prove- niens ex sponsalibus quacumque ex cau- sa, & ratione nullis) procedere etiamsi sponsalia sint irrita ob defectum consen- sus interni.**

At *Sanch. de matrim. lib. 7. disp. 68. num. 14. & 15.* firmiter contraria sententiam tuerit, & censet ex talibus sponsalibus de jure validis, & solum irritis ex defectu consensus interni, impe- dimentum justitiae publicæ honestatis con- surgere: ex quo Concilium toquatur de sponsalibus invalidis ex quacumque cau- sa, & ratione externa, quæ in judicio probari possit, non autem de interna, & occulta, & alias rationes adducit, & au- thoritates.

Huic secundæ sententiae faver gloss. in cap. tua verb. *Qualiter, de sponsal.* quæ dicit, quod in præjudicium alterius non creditur sponsæ dicenti se non con- venisse, & meritò, quia actus qualiter appetit in sua figura, talis præsumi- tur in sui essentia, & Ecclesia per ex- terna præsumit interna, & per illa hec declarantur. Quare in cap. quod interro- gasti 27. distinct. habemus, quod mu- lier, quæ habitum Religionis suscepit, &

& continentiam promisit, & postea matrimonium contraxit dicendo de fictè Monasterium intrasse debuit ad Monasterium reverti, quia ut ibi glos. norat, plus valet, quod agitur, quam quod simulate concipitur, etiam si juramento confirmare vellet ex intentione sibi velamen Religionis imposuisse, ut iterum posset deponere. Et concordat text. in C. viduas 27. qu. 1.

¹⁶⁵ 168 Et in terminis ait citata gloss. quod in sponsalibus recurritur ad communem intelligentiam verborum licet contrahens alium intellectum habuerit: Quoniam canones, qui hoc induxerunt impedimentum non jus, sed factum ipsum considerant, ipsamque externam decentiam, ut advertit quoque Fagnan. in C. ad audentiam num. 7. & 21. de spons. & matri-

Et ex his sententia quam amplectitur Sanchez verior videatur, & amplectenda extra hunc casum, de quo queritur.
¹⁶⁹ Etenim hic prima sententia Bonaci-
nae, & sequacium mihi videtur sequen-
da: quia cum Antonius præcedenter
contraxisset sponsalia de futuro cum
Catherina Caruso, eamque postea car-
naliter cognovisset, antequam secunda
sponsalia cum Pascarella iniret, præsum-
mitur cum prima voluisse contrahere
matrimonium de præfenti, & cum hæc
sit præsumptio juris, & de jure, ut in-
quit, Barbos. in C. 18. qui fidem, de spon-
sal. & matrim. ad excludendum delictum
dicendum venit, quod secunda sponsa-
lia verè contraxerit invitum cum Pas-
rella, & sine libero consensu ad effugien-
dam indignationem parentum, qui cum
ad hunc actum adigerunt, prout refert
Episcopus. Ideoque cum etiam in foro
externo aliquo modo appareat de invali-
ditate sponsalium, nullaque adsit menda-
cii suspicio, illius depositioni juratae,
qua in judicio declaravit non habuisse
intentionem sponsalia cum Pascarella
contrahendi, tamquam dictæ præsum-
ptioni juri innixa standum esse censerem
etiam in foro externo ad tradita in his
terminis per Clarl. contr. 131. num. 20. &
hæc sunt, &c. Salvo; &c.

¹⁷⁰ Num. 18. Undecimo est ibi notan-
dum, quod matrimonium contractum
ab eo, qui erat carceratus ad custodiā,
Monacelli, Formul. Suppl.

vel ad correctionem coram Parochio
carcerum, nullum est; si vero contra-
heretur ab eo, qui esset damnatus ad car-
cerem in pœnam perpetuam, vel ad tem-
pus, tuic esset validum; quia in hoc se-
cundo calu carceratus acquirit domicilium,
ut declaravit Sacr. Congreg. Con-
cilii in Farfen. Matrimonii 26. Martii
1707. quod decretum legitur impressum
in statuto cleri Romani cap. 3. de jure eligi
sepult. §. 4. in addit.

Tit. 9. form. I. pag. 262.

Num. 4. Adde ibi dubia sequentia pro-
presa in Sac. Congreg. Concilii 3. Decembbris
1707. in una Polnavien.

- I. An curati unius Diœcesis vocati à Parochis alienæ Diœcesis possint in ista audire Confessiones tam suorum subditorum, quam alienorum absque licentia Episcopi?
- II. An Sacerdotes approbati ad Confessiones audiendas in una Diœcesi
vocati à Parochis alterius Diœcesis
possint in ista audire confessiones
quorumlibet absque approbatione E-
piscopi Loci? Et quatenus negativè
ad utrumque.
- III. An, & quomodo in casibus præ-
dictis sit consulendum si agatur de
mango concursu Populi, & magna
distantia adeundi pro approbatione
Episcopum Diœcesan.

Quibus dicta die responsum fuit. Ad I. 174
affirmative quoad Subditos, neque quoad
alios. Ad II. negative. Ad III. arbitrio,
& prudentia Ordinariorum.

Tit. 10. form. 13. pag. 293.

Num. 8. Firmatum fuit ibi, quod 175
Clerici non electa sepulta sepelliri de-
beant in sepulchro Clericorum, si ad-
sist, juxta decretum allegatum Sacr.
Congreg. Episcop. & Regul. in Foro Sem-
pronien. 1. Septembri 1690. cohærens an-
tiquiori lato in Senogallien. 13. Martii
1650. & relato à Nicol. lucubr. civil. lib.
4. titul. 15. num. 23. vers. ult. Et quia

B 3 re-

recenter in alia *Senogallien*, die 9. Maii 1705. *Sacr. Congreg.* Rituum Declarat, quod quidam Clericus defunctus, qui sibi non elegerat sepulturam sepelliri deberet in sepulchro majorum, & non Clericorum: Dubium oriri potest, an istud Decretum, vel alia *S. Congregatio*nis Episcop. sint servanda? Et videtur, quod prima servanda sint.

¹⁷⁶ Primo, quia agitur non de ritu sepelliendi, sed de jure funerandi, quod declarare ad quem spectet potius ad *Sacr. Congreg. Episcop. & Regul.* quam Rituum, nolcitur perrinere ex Bulla erectionis, *Sixti Vla* 74. §. jam vero. Secundò quia sicuti laicis non electa sepulchra provisum fuit à jure in *cap.4. de sepult.* in 6. ut sepelliri debeant in sepulchro majorum: Ita Clericos sic decedentes, ut in sepulchro clericorum in Cathedrali, vel Matrice Ecclesia construendo, siue sint intitulati, sive non, sepelliri debere statuitur in Rituale Romano auctoritate Apostolica *Pauli V. constit.* 85. confirmato & evulgato, quod pro lege servandum est *Pac. Jord. tom.3. lib.14. tit. 20. num.45.*

¹⁷⁷ Et mecum sentiunt *Samuel. de sepult.* tract. 1. disp. 5. contr. 6. conclus. 20. ubi sic ait: Clerici decedentes absque sepultura electa, & si nulli loco sint additti, sunt tumulandi in propria Parochia, & si majorum suorum habent sepulturam, in ea erunt sepelliendi. Verum Romanum Rituale tit. de execq. præcipit, ut Clericorum, & Sacerdotum sepulchra ejusdem ordinis, ubi fieri potest, à laicorum sepulchris separata existant, ac in deceniori loco edificata maneat.

Nicol. loco supra citato his verbis: Benè verum est, quod Clericus non sepellitur in sepulchro majorum, quando in Cathedrali, vel Matrice adest proprium Clericorum sepulchrum à laicalibus separatum 1650. *Senogallia* 13. Maji.

Quamobrem cum Rituale sit inviolatè servandum, ut præcipit Paulus V. in citata Constitutione, dispositio juris communis in hac parte remanet correcta, & sententia *Sacr. Congreg. Episcop. & Regul.* quam sequor.

Eod. tit.10. form.15. pag.295.

¹⁷⁸ Num. 4. Episcopus in taxatione, & assignatione congruae, licet illam possit constituere in emolumenis incertis, ut habetur in *Bulla* 47. §. 2. *Pii V.* & tradunt *Pasqual. ad Zarath de Franc.* contro. par. I. num. 57. *Pignatelli consult.* 44. num. 9. & 10. num. 12. tom. 8. *Rot. coram Coccin. decis.* 734. num. 10. & 11. *Card. de Luc. de Paroch. decis.* 18. num. 12. Hoc tamen debet intelligi de incertis, quæ habent aliquam certitudinem, ut sunt Decimæ frumenti, vini, olei, aliquæ fructus, incerti solum ratione summae, & quantitatis, non autem de emolumenis, quæ percipiuntur, & dantur occasione administrationis Sacramentorum, cum hæc nec recipi debeant à sponte dantibus, nisi tribuantur per modum eleemosynæ, ut dixi *Tom.2. tit.6. form. 2. num. 17.* neque de emolumenis altaris, funeralium, & similium, quia hæc non computantur in congruam, ut dicit *Rot. coram Coccin. decis.* 2046. num. 2. 3. & 4. *Add. ad Pamphyl. decis.* 451. num. 4. ubi dat concordantes *Cherubin. in compend. Bullar. ad cons.* 47. *Pii V. Schol. 2.*

¹⁸⁰ Quæ fortius procedunt in casu, in quo separanda sit congrua pro titulari, qui habet Beneficium gravatum pensione, cum clausula, *Dummodo remaneant centum pro Rectore*: nam tunc congrua deducenda est ex fructibus certis Beneficii; cum Rector potior sit pensionario, ut advertit *Card. de Luc. de spons. discr.* 18. num. 3. nec debet haberi ratio emolumentorum incertorum anniversariorum, neque eorum, quæ percipiuntur extra curam ipsam animatum, quia talia emolumenta non sunt fructus Beneficii, sed merces, & præmium laboris personalis, quæ debentur tantum inservienti, *Rot. decis.* 347. num. 8. & 9. par. 3. *Rec. & decis.* 41. num. 13. & seqq. par. 17. & magis in terminis coram *Bicch. decis.* 255. num. 13. & seqq. *Corrad. prax. lib.3. cap.9. num.23. & seqq. Rot. coram Buratt. decis.* 354. num. 9.

Congrua autem Curato, seu Vica-¹⁸²rio

rio non taxata, vel insufficiens assignata, si peratur, debetur in quantitate, prout juris est à die petitionis, seu motæ litis, ut respondit *Sac. Congreg. Episcop. incivitate Plebis 17. Septemb. 1695.* & *Sac. Concilii in Ifernien. 30. Aprilis 1697.* in responsione ad tertium.

Num. 6. De subministracione paramentorum pro celebracione Missarum.

Num. 11. Quod Regulares non possint, nec debeant in propriis Ecclesiis Mulieres post parum benedicere, & ad purificationem admittere, declaravit *Sac. Congreg. Rit. in Urbis, & Orbis Juriorum Parochialium 12. Januar. 1704.* & cum sires, quæ pertinet ad purum ritum, huic declarationi standum est, & magni facienda, ut dixit *Ror. in Placentina Cathedralitatis 22. Junii 1703.* §. ult. coram Molines.

Eod. tit. 10. form. 19. pag. 304.

Num. 3. Advertendum ibi est, quod legatum relictum alle Zitelle povere, & oneste, dicitur factum Virginibus, non autem Mulieribus honestis: Hæc enim inter se valde differunt, nam in primo casu testator secundum communem usum loquendi requirit in legatariis Virginitatem, quæ semel amissa, amplius recuperari non potest, ut probant DD. ibi allegati, quibus addi potest *Grat. discept. 137. num. 5.* & 6. necnon *D. Hieronym. in Epist. ad Eustochium,* in qua ita inquit; audacter loquar, Cum possit omnia Deus suscitare, Virginem non potest post ruinam.

In secundo vero casu, Sanch. de matrimon. lib. 7. disp. 91. num. 36. vult quod legatum relictum Mulieribus honestis dari, & distribui possit mulieri, quæ semel tantum fornicata est, dummodo testator (ut in primo casu) non expresserit, ut mulieres sint Virgines, nam si hoc exprimat; tali casu Mulier, quæ semel stuprum voluntarie admisit, licet dici valeat honesta, legatum tamen non consequatur, quia non est amplius Virgo; verba enim Testatoris non fictæ, sed natura-liter debent intelligi, *i. ultimo Cod. de his qui ven. erat. imp.* & verba conditionum debent impleri in forma specifica,

& non per fictionem, *Mantic. de coniect. lib. 11. tit. 12. num. 20. vers. superest.*

Fateor tamen, quod legatum distri-buendum alle Zitelle, & sic Virginibus, dari possit etiam stupratæ, quando corruptio est occulta, & communiter pro Virgine reputatur, & ipsa valeat in utroque foro, illud recipere, & retinere; sicuti executores, qui tenentur inquirere de honestate puellarum, possint tales admittere juxta distinctionem, quam affert in hoc dubio *Amofaz. de caus. piis, tom. I. lib. 4. cap. 7. num. 24.* & 25.

Si autem legatum dandum esset alii cui puellæ sub conditione, ut nubat Cajo, vel Titio: tunc legatarius conditionem adimplere tenetur post puber-tatem infra triennium, alias legatum amitteret, ut volunt *Riccard. collect. 2877. vers. nec est. Grat. discept. 37. num. 9.* & 19.

Denique si legatum relictum sit sub conditione, quod Legatarius non molester hæredem, intelligi debet de molestia malo animo, & calumnioso illata, non de molestia justa, & rationabili, ac juridica. *Rota coram Merlin. decis. 391. per tot. Ric. collect. 4071. Card. de Luc. de testament. disc. 71. num. 2.* & de pens. disc. 74. Add. ad Burat. decis. 899. num. 14. & seqq.

Secus si Testator prohiberet molestias ex quacumque causa *Gratian. discept. 757. num. 36.* At quod hæc secunda sententia procedat quando Testator prohibet molestias quoquo modo de jure, vel de facto tenet *Carent. resolut. 219. num. 4.*

Num. 10. Quanquam à matrimonio carnali ad spirituale validum sit argumen-tum, nihilominus legatum relictum puel-lis nubentibus in sæculo, non datur Virginibus Religiosam vitam eligentibus, quæ Testator adjunxit: quod si dece-dant, sine prole, legatum recadar hæredi, vel alteri, ut respondit *Sac. Congreg. Concilii in Masselubren. subsidiorum do-talium 4. Junii 1689.*

Num. 14. Adde pro ampliatione con-clusionis ibi firmata, quod Clericus prime Tonsuræ nullum habens Benefi-

cium Ecclesiasticum, neque addictus servitio Ecclesiae de mandato sui Episcopi cum habitu tamen, & tonsura incedens gaudet Beneficio c. Odoardus una cum beneficio deducto ne egeat, ut iterum Sac. Congreg. Concilii respondit in Romana 7. Julii 1703.

¹⁹² Num. 18. Quod electio Cappellani pro celebrandis missis in Cappella ereta in Ecclesia Regularium pertineat ad heredes Testatoris, non autem ad ipsos Regularres, ut ibi firmatur novissime iterum declaravit Sac. Congreg. Concilii in Roma na 1. Decemb. 1708.

¹⁹³ Num. 59. Testamentum favore pia cau sa conditum, est validum, & in foro conscientiae exequi debet ex sola certa voluntate defuncti etiam si careat omni solemnitate, & testibus, ut communiter tenent Ricc. collect. 216. priv. 7. Grat. discepr. 969. num. 17. Rot. coram Cavalier. disc. 553. num. 1. & seqq. Sabel. sum. divers. tract. §. scriptura, num. 6. Amofaz. de caus. piis, lib. 1. cap. 6. num. 12. Leonicil. de privil. pauper. p. 2. verb. Testamentum privileg. 388. num. 32.

Tit. II. form. 3. pag. 318.

¹⁹⁴ Num. 6. Advertendum est ibi, quod puellae educande in Monasteriis Monialium quamvis obtenta fuerit licentia Sac. Congregationis, si ipse educande nolint, non sunt compellendae ad ingressum, nisi in aliquo casu particulari ipsamet Sac. Congreg. contrarium non decernat Nicol. in flosc. verb. Educatio num. 11. & lucubr. can. lib. 1. cap. 3. num. 11. Verum si quis eas compelleret, pectaret quidem graviter, praesertim si puella esset pubes, sed non incurriter censuras à Conc. Trid. infictas contra illos, qui Virgines cogunt ad ingressum in Monasterium: quia consilium (ut adjunt mox allegandi) hanc legem tulit in favorem status Religiosi, & in ordine ad susceptionem habitus Religionis, ut prosiceret libertati professionis Pelizar. de Monial. cap. 5. num. 189. Passer. de stat. hom. tom. 3. quæst. 184. art. 9. num. 29. & seq.

¹⁹⁵ At quod compellentes illas ad ingressum incurrant etiam censuras excommu-

nicationis tenent Navar. conf. 6. de regul. Tambur. de jur. abbatis. disp. 2. quæst. 4. num. 4. 5. & 6. & alii apud Gallem. collect. in concil. cap. 18. sess. 25. de regulari, eo quia (ut isti dicunt) Concilium excommunicat cogentes feminas quomodo cumque invitatas ad ingrediendum Monasterium sine distinctione, ut ibi: *Anathemati subiicit omnes*, si quomodo cumque coegerint aliquam Virginem, vel viduam, aut aliam quamcumque mulierem invitam præter quam in jure expressis ad ingrediendum Monasterium, vel ad suscipiendum habitum cuiuscumque Religionis, vel ad emittendam professionem.

Hæc secunda sententia (quæ verior videtur) admittitur quoque à Donat. prærer. regulari. tom. 4. tract. 5. quæst. 34. in Puellis puberibus, quæ quoad statum animæ parentibus non subduntur: non autem in impuberibus, quæ sui Juris non sunt; sed patris; qui potest eas Religioni tradere, & offerre, & ipsæ tenentur obedire. Imò tenet, quod hujusmodi sententia locum non habeat, neque in puellis puberibus, quoties coactio non fiat in ordine ad suscipiendum postea Religionis habitum, sine suasionibus Monialium, sive alia via, & effectu secuto ita, ut mulier coacta invita ingrediatur; sed habitatio illa coacta fiat ad tempus, quia creditur necessaria ad decentiam status mulieris, aut ad custodiā, vel ad quid aliud simile præcisō dicto fine illam monachandi: Ex quo (ut ipse ait) Concilium loco relato illum solum coactum ingressum prohibeat, qui directè, vel indirectè ad Religionis habitum ordinatur, & quod ista sit vera sententia in praxi sequenda.

Eod. tit. II. form. 6. pag. 322.

¹⁹⁷ Num. 7. Deponens pecuniam pro Dote monachandæ debet præcavere, ut depositum fiat in manibus Depositarii electi Decreto, & approbatione Episcopi, vel ejus Vicarii Generalis: nam hac cautela adhibita, si Depositarius intra annum probationis efficiatur non solvendo, periculum depositi cedit

cedit damno Monasterii, aut damno Episcopi, non autem deponentis, quia eligens Depositarium non idoneum, tenetur de Deposito; Pignatell. consult. 166. p. 8. tom. 9.

Eod. tit. II. form. 20. pag. 339.

198 Num. 4. Ratio, cur debeat concurrende conditiones ibi enumeratae pro licita retentione livellorum ea est, quia Monialis, sive alius Religiosus ex vi voti solemnis sit incapax dominii, & se explicat, & privat jure acquitendi salvo solo iure naturali utendi rebus ad sui sustentationem necessariis de licentia superioris Religionis; & ideo post votum emisum non potest ad se licite nec validè revocare dominium, dominandi jus, aut capacitatem, quae se per donationem irrevocabilem privavit, ut ait Pafferin. de stat. homin. tom. I. quæst. 186. artic. 7. num. 74.

199 Quare nisi Moniales sint semper parate livellum in manibus Abbatissæ resignare, & nisi de ejus licentia, & consensu uti vellint pro eorum necessitatibus; censentur proprietariae, peccant, & pœnas Religiosis proprietariis à jure, vel Regula inflictis incurruunt Pafferin. loco cit. num. 80. Tamb. de jur. Abbatissæ. disput. 8. quæst. 3. num. 3. in fin. Graff. lib. 3. consil. de regular. cons. 8. num. 21. & 22. Zecch. de Repub. Eccles. de vot. Relig. cap. 4. num. 6. nisi constitutio- nes ordinis à Sede approbatæ aliud non permittant.

Eod. tit. 5. form. 15. pag. 181.

200 Num. 10. In Abbatissæ confirmatione exigi solet, imò debet juramentum fidelitatis desumptum ex Pontificali tenoris sequentis.

FORMULA

Juramenti Abbatissæ:

Ego N. Monasterii N. electa, & ordinanda Abbatissæ promitto Deo, & sanctis ejus, & coram hac solemini Sororum congregazione fidelitatem, dignamque subjectionem, obedientiam, reverentiam Matri meæ catholicæ Ecclesiæ; Tibi N. Domino Meo ejusdem Ecclesiæ Episcopo, (sive Archiepiscopo, sive Prælato,) & successoribus tuis secundum Sacrorum Canonum instituta, & prout præcipit inviolabilis auctoritas Pontificum Romanorum: sic me Deus adjuvet, & hæc Sancta Jesu Christi Evangelia.

Hec juramenti præstatio debet registrari in libro Monasterii, & Cancellerius Episcopalis in Actis electionis, & confirmationis Abbatissæ de eo mentionem faciat, & præstitam fuisse testetur.

Tit. 12. form. 5. pag. 358.

Num. 4. Filii legitimati per subsequens matrimonium coequantur in omnibus filiis legitimis, & naturalibus quoad omnes juris effectus, etiam si in aliqua dispositione fuerit dictum, quod filii sint procreati ex legitimo matrimonio; quia legitimatio per subsequens est vera, & non ficta, ut pluribus cum relatis plene probat Rocc. disp. select. cap. 8. part. 4. tom. I.

Eod. tit. form. 7. pag. 362.

Num. 3. Concionatoris nominatio quoties incumbit universitatibus laicorum, ejus Priors, Consules, Sindici, aut Deputati in literis patentibus ut non possunt verbis. Eligimus, & depatamus: sed alii scilicet: Nominaamus, & presentamus, ut ibi animadversum fuit, & sepè saepius declaravit Sac. Congreg. Concilii, ut ex Decretis dicto loco relatis, quibus nunc hic adde aliam declarationem in Eugubina I. Martii 1687. & in Ripana 21. Maii 1707. in qua ref-

- responsum fuit: *Detur decretum in Sustina 8. Maii 1688.* in quo dicitur, quod litteræ patentes communitatis nominantis debent remanere in Cancellaria Episcopali, & Episcopus in suis expediendis litteris debet exprimere nominationem, seu designationem factam à communitate, prout etiam injunctum fuerat in ci-
tata Eugubina.
- 203** *Num. 15. Prælatus exemptus inferior Episcopo, qui non habet Territorium separatum cum vera qualitate Nullius, non dat licentiam, neque benedictionem concionatoribus, qui prædicare debent in locis sui jurisdictionis, sed ista facultas spectat ad Episcopum, in cuius Diœcesi locus exemptus existit, Sacr. Congreg. Concilii 21. Nov. 1596. Card. de Luc. de jurisdiict. disc. 3. num. 2. & supra Concil. disc. 3. num. 16. Pignatell. consult. 151. num. 16. tom. 10. sicuti ad eundem Episcopum spectat talem benedictionem pro Concionatore, qui prædicare debet in Ecclesia Conventuali Ordinis militaris S. Stephani, ut declaravit Sac. Congr. Concilii in Pisana Jurisdictionis 21. Februario 1688. in response ad 18. Vicio tamen Generali Episcopi vigore sui ordinariae potestatis talis facultas non competit. Barbos. in summ. decis. Apost. collect. 715. num. 9.*
- In Appendic. ad Const. Pii V.*
pag. 382.
- 204** *Num. 4. Non debet Episcopus permettere, quod in Ecclesiis, & præsertim, in quibus asservatur Eucharistia Sacramentum, sicut ludi theatrales, sive pœ repræsentationes, neque per Clericos, quia hæc fieri prohibuit Sac. Congreg. ut testantur Nicol. lucubr. can. lib. 3. tit. 1. num. 27. Romaguer. ad Synod. Gerund. lib. 3. tit. 14. cap. 8. num. 9.*
- 205** *Ulterius statuere convenit Decreto Synodi, vel saltem Visitationis, quod Misse, & Vesperæ non cantentur à Clericis, & Presbyteris in Ecclesiis, nisi Corcta sint induti, & Bireto Clericali, ut prescribitur in Pontificali in titulo: Qualiter officia divina peragantur, Monet. de dist. p. 3. quest. 10. num. 51. Nicol. loc. cit. num. 32. Romaguer. eod. loco, lib. 3. 17.*
- 206** *cap. 4. num. 1. & 2. quod confessarii, dum confessiones audiunt, Superpelliceum, Stolam, & Clericale Biretum deferre tenentur, maximè diebus festis, & quando populi concursus adest, Romag. ibid. lib. 5. tit. 9. cap. 6. num. 5.*
- Item prohibeat, ne in Ecclesiis fiant Academæ, prout fieri vetuit Sac. Congreg. Ritum in Baren. 19. Decembr. 1693. & arceat quoque malleatores, & alios artifices obstrepentes, qui Divina Officia eorum arte perturbant: nam hi propè Ecclesiam officinas habentes expelli possunt, ut firmiter Pignatell. consult. 77. per tot. & præsertim num. 4. tom. 4. Grat. discept. 188. num. 14. Antonell. de tempor. legal. 1. cap. 39. num. 61. Frances. de Eccl. Cathedr. cap. 10. num. 191.*
- In Appendix. ad Const. Pii V. de Clau-
Monial. pag. 387.*
- Num. 4. Vide circa conclusionem ibi firmatam, quæ dixi tom. 3. pag. 265. n. 3.*
- Ibidem ad Const. Pii V. de resignat.
Benefic. pag. 281.*
- Num. 16. Decretum, seu clausula, quod, seu quæ apponitur in Bullis provisionis Archidiaconatus scilicet: Quod infra annum lauream Doctoralem suscipere tenearis: potius de stylo scriptorum, quam ex voluntate Papæ hodie apponi solet, & idem tamquam vana à Sac. Congreg. Concilii spernitur, quia Concilium Trid. intelligit de illis Archidiaconis, qui ea munera funguntur, quæ olim de jure communi exercebant; Unde si curam Animarum non habent, neque actu jurisdictionem exercent, non dicuntur oculi Episcoporum, neque comprehenduntur Decr. Concilii, Gonz. de Benefic. p. 7. cap. 7. num. 41. Barbos. supra Concil. sess. 24. cap. 12. num. 5. & 6. Decreta autem, quia pluribus utilia sunt, & sœpè exquiruntur, hic per extensum producere volui.*

LA

L A V E L L E N .

Dominicus Rosa provisus duobus ab hinc annis de Archidiaconatu Cathedralis, Animarum Cura, & iurisdictione carente, supplicat declarari non teneri ad susceptionem Laureæ Doctoralis, licet in Bullis desuper expeditis apposita sit clausula, quod infra annum illam suscipere teneatur. Episcopus refert Archidiaconatus prædicto nullam annexam esse curam Animarum, nec aliquam jurisdictionem, ac exposita per Oratorem veritati niti.

Sac. Congreg. Die 17. Nov. proximi præteriti, censuit danda esse decreta emanata in Caurien. Maij 1589. & in Sulmon. 26. Maij 1594. ac denique in Aquipendii 20. Junij 1671. in quibus declaratur provisum non teneri ad susceptionem dicti gradus. Quia Decreta cum non comprehendant Archidiaconatum Prima Dignitatem, qualim se exprimit nunc Orator, denou supplicat declarari, se non teneri ad susceptionem Laureæ Doctoralis, non obstante, quod sit major, & prima Dignitas Cathedralis.

Die 12. Januarii 1697. Sacr. Congreg. &c. attenta Relatione Episcopi Lavellen. censuit si Sanctissimo D. N. placuerit, in casu de quo agitur, Oratorem, & si primam Dignitatem, non teneri ad susceptionem Laureæ Doctoralis. Et facta de premissis per infra scriptum Secretarium relatione dicto Sanctissimo D. Nostro, Santitas Sua benigne annuit, & Sac. Congreg. sententiam approbavit die 30. ejusdem Mens. Januarii.

S. Card. Sacripantes Praef.

F. Nuptius S.C.C. Secr.

C O T R O N E N .

Eminentissimi, e Reverendissimi Signori, dopo esser stato dichiarato più volte da quella Sac. Congregazione in diversi casi particolari non esser tenuti

ad assumere il grado di Dottore in pubblica Università, i Provisti delle Dignità principali nelle Catedrali, qual' ora tali Dignità non abbino annessa Cura d' Anime, ne giurisdizione: fu la medesima dichiarazione repetita li 12. Gennaio 1697. con approvazione anco della san. mem. di Papa Innoc. XII. in favore di Domenico Rosa, proveduto dell' Archidiaconato Prima dignità della Cathedrale di Lavello, con il Decreto espresso nelle Bolle, d'assumere il grado infra annum, non obstante, ch' egli dubitasse, che i precedenti Decreti, non comprendessero la Dignità dell' Archidiacono, come dall' annessa copia del Decreto.

E perche, Eminentissimi Signori, si ritrova nello stesso caso il devoto Oratore dell' EE. VV. Gio: Girolamo Facenti altre volte Primicerio sesta Dignità della Cathedrale di Crotone, & ora proveduto dell' Archidiaconato dignità maggiore nella medesima Chiesa, con detto Decreto d'assumere il grado di Dottore infra annum, qual Dignità è appunto senza cura d'anime e giurisdizione, come arresta il Vescovo nell' ingionta fede, per tanto si supplica l'EE. VV. ad ordinare, che gli si diano gl' antedetti Decreti.

Die 16. Februarii 1704. Sacr. Congreg. &c. inhærendo declarationibus alijs hac de re editis, & signanter in causa Caurien. Maij 1589. Sulmonen. 26. Maij 1594. Aquipendii 20. Julii 1671. & Lavellen. 12. Januarii 1697. censuit, Oratorem non teneri ad susceptionem Laureæ Doctoralis.

B. Card. Pantiatichus Praef.

I. F. Thomatus Episcopus Cyrene Secr.

Et hic est notandum, quod Archidiacono tanquam Prima Dignitati sedenti in primo stallo, & non intendenti lucrari distributiones, uti licet in Choro, & in aliis functionibus Ecclesiasticis habitu Prothonotarii, quo est insignitus à Papa: non tamen competit eodem tempore aliis Dignitatibus in fe.

terioribus ejusdem Ecclesiae, quæ uti non possunt tali privilegio, ut declaravit Sac. Congreg. Ritum in Caven. Praeminentiarum 19. Jan. 1704. Pignatell. consult. 103. num. 5. tom. 4.

²¹⁴ Secundò notandum, quod Prothonotarii titulares honorarii non participantes, & extra numerum, licet sint in dignitate constituti, & dicantur Officiales Papæ, Panciroll. decis. 1. adnot. 7. num. 4. & 5. tamen non connumerantur inter illos Officiales, de quibus loquitur Extravag. cum Matthæus de heretic. & Extravag. Divina de privil. ut respondit Sac. Congreg. Concilii 4. Augusti 1685. l. 15. Decr. fol. 238.

Ibid. ad Conflitut. Greg. XIV.
pag. 402.

²¹⁵ Num. 12. Adde ibi, quod Sac. Congr. Immunitatis in Anconitana 19. Junii 1635. declaravit, quod Ecclesia fundata auctoritate Episcopi, gaudet Immunitate, etiamsi adhuc non fuerit benedicta: imò eadem Immunitate gaudere locum, in quo construitur nova Ecclesia, jam ibi injecto solemniter primo lapide in Januen. 5. Octobris 1686. Quæ Decreta referuntur à Ricc. in sèpè citata Synopsi in verb. Ecclesia num. 1. & 2.

²¹⁶ ²¹⁷ Num. 16. Quod Mater, quæ occidit proprium filium infantem non debet gaudere immunitate Ecclesiae ex quo hoc delictum cadat sub specie homicidii proditorii, ut ibi firmavi; mecum sentiunt DD. infra scripti.

Nicol. Lucubr. civil. lib. I. tit. de immunit. Eccles. num. 31. inquiens. Amplia secundo, ut non gaudeat immunitate Mater, quæ occidit filium infantem; vel quæ malis medicamentis animati fœtus procuravit abortum.

Gavant. in manual. Episcop. verb. immunitas Ecclesiastica in addit. num. 9. ibi: Non gaudet Mater occidens filium infantem Sacr. Congreg. Concilii 3. Decemb. 1632. Guazin. jun. ad defens. anim. lib. 2. def. 1. cap. 14. num. 25. ubi hæc habet: de Matre verò occidente filium in utero, non gaudere, declaravit Sacr. Congreg. Concilii 3. Decembr. 1632. quia vtrè dicitur homicidium proditorum, eo

quòd Mater naturaliter filio conjuncta est amore, & tenetur ad custodiam illius, unde occidendo, videtur infidiosè, & sub specie amicitiae saltē presumpta facere.

Pac. Jord. tom. 2. lib. II. tit. 3. num. 343. dicens: Sub amplia primo in Particidio, qui enim Parentes, vel filios, nihil tale cogitantes, nulla præsumptim rixa præcedente, ex proposito, animo deliberato interficit, absque dubio proditor censetur, & immunitate privatur: & postea sequitur; sic enim multo magis proditrices dici poterunt Matres quæ partus exponendo, filios interimunt infantes, quia gravius multo est occidere infantes, qui præcavere, ac se tueri nullo modo possunt quam adultos. Et prosequitur immediatè: ibidem crederem posse resolvi de facientibus abortum animati fœtus ex identitate rationis, concurrunt enim in bujusmodi homicidio singula: quæ ad proditorum homicidium requiri superioris judicavimus, immò addo, quod infantes moriuntur, ut plurimum sine Baptismate, & ad Limbum descendunt, unde perpetuam danni pœnam patiuntur, &c.

Quicquid igitur sit de pena, scilicet, an Mater patrans hoc delictum sit circa mortem punienda, nec ne, ex quo præsumendum sit, illud admisisse ad tuendum honorem, & evadendam infamiam: hoc unum certum videtur ex præallegatis, quod immunitate Ecclesiae gaudere non beat. Ratio enim proditorii firmitis principiis considerata, non consistit in insidiis, & industria; sed in securitate, quia homo occiditur, quia ab occidente præcavere non poterat, quia nulla ab eo cavendi erat occasio, & sic quando naturalis tollitur defensio, ut benè advertunt Sperell. decis. 23. num. 9. & alii plures cumulati à Rayn. observ. crim. to. 3. cap. 33. §. 1. & 2. num. 73.

Ibidem ad Conflit. Urbani VIII. De largit. muner. pag. 410.

Num. 19. Quod commissarii fabri-²¹⁹ cæ S. Petri de Urbe pro executione, & adimplemento legatorum piorum post an-

annam à die obitus Testatorum non impletorum, concurrant cum Ordinario cumulative, non autem privative, tenet quoque Nicol. lucubrat. civil. lib. 4. titul. 6. de action. num. 208. notab. 3. Ubi decretum Sacr. Congreg. Concilii adducit.

Ibidem ad Conf. Greg. XV. De elect. Conserv. pag. 427.

220 Num. 17. In illis Civitatibus, & Diocesisbus, in quibus non adiunt Judices Synodales designati, qui eligi valeant in Conservatores Regularium ad prescriptum Bullæ Greg. XV. possunt assumi ad officium alii non Judices, dummodò habent requisita à jure communi prescripta in cap. Statutum, rescript. in 6. & à privilegiis Apostolicis volita, quorum tamen officium spirat eo ipso quod peracta Synodo, Judices Synodales extirrint Sacr. Congreg. Concilii apud Nicol. lucubr. comm. lib. 1. tit. 29. num. 11. vers. in illis Civitatibus, & apud Matteuc. Official. cur. cap. 15. num. 7. ubi aliud Decretum Sacr. Congreg. Episcop. refert.

222 In hac autem Conservatorum electione, advertant Episcopi, quod si velint Regulares uti privilegio eos eligendi, debent in singulis Diocesisbus, in quibus Monasteria, Conventus, seu Domos Regulares habent, Conservatorem eligere, non autem unum tantum, qui in pluribus Diocesisbus jurisdictionem exercere valet, nominare, & deputare: si enim hoc ficerent (prout fieri in aliquibus locis audivi) irrita, & nulla esset talis Conservatoris electio, tamquam facta contra formam Gregorianæ ibi à me per extensum relatæ, prout fatentur ipsimet Authores Regulares, videlicet.

Donat. prax. rer. regular. par. 2. tract. 17. de conservat. quæst. 36. num. 1. ibi: Regulares debent eligere Conservatores in singulis Diocesisbus, in quibus Monasteria, seu Domos habent, prout Sac. Concilii Congregatio declaravit, & num. 3. quod est juri consonum, & equitas suadet, ne scilicet graventur partes in personis, & expensis, & num. 5. nec his nocet cap. fin. de offic. delegat. in 6. in

quo statuitur, ut conservatores extra Civitates, sive Diocesis, in quibus fuerunt deputatis, procedere non possent, nec reos ad iudicium trahere ultra unam Dietam à fine Diocesum corundem: quia per predictam Gregorianam quoad hoc censetur limitatum: nam predicta Constitutione simpliciter loquitur, ut Conservatores non possint trahere ultra Diocesim in qua fuerint deputati: nec mentionem facit de dieta, & num. 6. Neque obstant tot Regularium privilegia, per quæ disponitur, ut eorum Conservatores extra locum in quo sunt, possint reos trahere infra tres Dietas; quia haec quo ad hoc vacant, & censentur limitata.

Passer. in cap. in hac constitutione de offic. & potest. judic. deleg. in 6. art. 8. num. 161. post medium, ibi: Pariter quod Conservatores eligere debent Regulares in singulis Diocesisbus, in quibus Monasteria Conventus, seu Domos regulares habent, decimum fuisse ab eadem Sacr. Congreg. Concilii in Rosanen. & num. 162. Primum ergo ex hoc novo iure habetur, derogatum fuisse privilegio de tribus Dietis, concessò à Pio V. Gregor. XIII. prout declaravit Sacr. Congregatio. Quod est universaliter de omnibus similibus privilegiis, quod reducta sint ad terminos d. Constitut. Gregor. XV. declaravit Innoc. X. in Constit. cùm sicut accepimus in responsione ad 5. Dubium, & num. 164. Diocesis vero in qua deputari potest Conservator, non est nisi illa intra cuius fines est Monasterium.

Matteucc. Official. Cur. cap. 15. num. 20. ibi: Ceterum Sac. Cong. Concilii 23. Octobris 1623. ad dubium, An si unum, & idem Monasterium habeat bona in diversis Diocesisbus, eligendi sint Conservatores in unaquaque Diocesi, an vero unus tantum sufficiat? Censuit Conservatorem esse deputandum in Civitate, vel Diocesi ubi situm est Monasterium, atque ibi tantum, & non alibi posse eundem Conservatorem procedere etiam in causis honorum, ac membrorum ejusdem Monasterii extra ipsam Diocesim existentium.

Et concordat Ventrigl. in prax. par. 1. annot. 27. §. unico, num. 17. & II. & iterum

rūm declaravit eadem Sac. Congreg. Con
cilii in Matheranen. 4 Novembr. 1666.
lib.25. fol.270. in qua cœnit Regulares
unius Diœcesis non potuisse eligere Con
servatorem Episcopum alterius Diœcesis,
& electionem ab eis ita factam, irritam
fuisse declaravit. Ideoque ne jurisdictio
Ordinaria Episcopi novitatibus confun
datur, & perturbetur, super his animad
vertere bonum erit.

Ibidem ad Const. Gregorii XV. de
exempt. privil. pag. 433.

²²³ Num. 4. Quod verba facultativa, sive
precaria, nempe posse, valeat, rogo,
opto, placeat &c. in ultimis voluntatibus
labeant vim præcepti, & iussionis, re
nunt Rot. in celebri Romana Hereditatis
de Ruspolis 13. Junii 1704. Hec tamen,
coram Molines.

Ibid. ad liter. Sacr. Congreg. Episcop. de
exercit. spirit. pag. 471.

²²⁴ Num. 2. Qui promoveri cupiunt ad
Ordines Sacros, postquam in examine
fuerint quo ad doctrinam, & alia requi
sita approbati, debent ante ordinatio
nem peragere exercitia Spiritualia per
decem dies, & quod illa peregerint, ex
hibere authenticam fidem, quæ poterit
concipi modo sequenti.

F O R M U L A

Attestationis de exercitiis peractis.

Ego infra scriptus Superior Dominus
Congreg. S. Philippi Neti (sive Su
perior Conventus N. sive director de
putatus) hujus Civitatis N. fidem facio
R. D. N. in proxima ordinatione promo
vendum, vacante per decem dies exerci
tiis Spiritualibus in eadem Domo, dire
etore deputato P. N. in quorum, &c. Da
tum, &c.

N. Propositus Cong. Oratorii.

Locus + Sigilli.

(Sive Prior Conventus)

Curare debent omnino Episcopi, ut
Spiritualia Exercitia siant ab ordinandis
collegialiter, in etodo, & ordine jam
insinuato in alio meo Opusculo, cui titu
lus inscribitur, Instruzione per li diei
giorni d'esercizj &c. ad quem lectorem
remitto.

Ibid. ad lit. Sac. Congreg. Episcop. de
Doctrin. pag. 475.

²²⁵ Num. 10. Præter ibi notata, adde quod
sensit Scripturæ Divinæ explicatur his
versibus.

Litera gesta docet, quid credas al
legoria.

Moralis quid agas, quid speres ana
gogia.

Sensus igitur literalis, (in quo eminet
D. Hieronymus) res accipit, prout ver
ba ipsa significant.

Sensus allegoricus, (in quo versatur S.
Ambrosius) ostendit nobis, quid sit cre
dendum, quia tendit circa credibilia. Di
citur allegoricus à nomine Græco Aleon,
quod est alienum; & è Logos, quod est
sermo, quasi sit alienus sermo ab eo,
quod voces sonant.

Sensus tropologicus, seu moralis (in quo
quo felicissimus fuit D. Gregorius)
ostendit quid agendum, quia tendit cir
ca moraliter agenda. Dicitur tropolo
gicus à nomine græco Tropos, quod est
conversio, & à Logos, quod est sermo,
quasi sit sermo conversus ad animæ
adificationem, & morum informatio
nem.

Sensus vero anagogicus (in quo mi
rabilis est S. Augustinus) ostendit quid
sit sperandum, quia tendit circa speran
da in eterna beatitudine. Dicitur An
agogicus à nomine græco Ana, quod est
sursum, & Goge, quod est ductio, quasi
quod sit sursum ductio, seu locutio
de terrenis, quibus significantur Ce
lestia.

Ex. gr. Hierusalem in sensu litterali
signi

significat Civitatem Judæ, in Allegori-
eo, Sanctam Ecclesiam militantem à no-
bis credendam, *Epoch. i.* in Tropologi-
co, significat Animam sanctis operibus
ornandam *Jer. i.* In Anagogico, Eccle-
siam triumphantem à nobis sperandam,
Gal. 4.

Similiter dum dicitur in *Gen. i.* fiat
lux, litteraliter, lucem significat corpo-
ralem, quæ initio Mundi a Deo producta
est. Allegoricè, designat Christum, qui
est lux illuminans omnem hominem ve-
nientem in hunc Mundum. Tropologi-
cè, gratiam Spiritus Sancti, qui est lu-
men cordium. Anagogicè, lumen æter-
nae gloriae, de quo dicitur, *lux perpetua
luceat eis.*

*Ibid. ad Decret. de Eject.
pag. 481.*

231 *Num. 9.* Adebat in Regno Neapolis alia
species oblatorum, scilicet personæ sœcu-
lares utriusque sexus, qui servitium per-
sonale, & bona quæ habent, offerunt
Conventui Religiosorum, & subinde do-
nec vivunt, in propriis Domibus moran-
tur, & eadem bona retinent, & hos reci-
pi non debere, nec posse, *Sac. Concilii
Congregatio declaravit in Anglonen. Obla-
torum 20. Decembr. 1687.*

232 Ceterum iis oblatis, qui servitium
personale præstant Monasterio, abeun-
tibus non debetur salaryum (nullo
modo intercedente pacto) sive cum
habitu, sive sine inserviant, ut declara-
vit eadem *Sac. Congregatio 28. Janua-
rii 1670.*

*Ibid. ad const. Innoc. XIII. Speculatores
pag. 485.*

Quia mandat Innocentius XII. in ibi
relata constitutione quod Ordinandi, si
in aliquo loco tamdiu moram traxerint
aut à loco Originis in ea etate discesser-
int, qua potuerint aliquo Canonicō im-
pedimento irretiri, testimoniales litteras
Ordinarii loci, vel respectivè originis de
corum vita, & moribus coram Ordina-
rio ordinante, exhibere teneantur, hic

suppledō omissa; formula earundem pro-
ponitur.

Litteræ testimoniales loci Originis.

*N. Dei, & Apostolica sedis gratia
Episcopus N.*

OMNIBUS, & singulis præsentes lit-
teras inspecturis fidem facimus,
atque testamur D. N. nostræ Diœcesis
ex legitimo matrimonio, honestaque
familia inter d. loci precipuas proge-
nitum, in trigesimo quarto ætatis anno
constitutum, & ordine ∵ insignitum,
In hac Episcopali Curia non inquisi-
tum, processatum, condemnatum, vel
alicui canonico impedimento obnoxium,
aut alicujus Ecclesiastice censu-
rae vinculo, quod sciamus, innodatum
reperi, sed potius eo tempore quo in
hac Diœcesi commoratus est, nempe
ab anno ∵ quo natus est usque ad
mensem ∵ anni ∵, bona fama, vi-
ta, & moribus prædictum fuisse, & pro-
inde nihil obstare, quominus ad majores
ordines Ser. Ser. ad formam Constitu-
tionis S. M. Innocentii XII. quæ incipit
Speculatores promoveri possit, & valeat.
In quorum fidem has testimoniales litte-
ras manu nostra signatas expediri manda-
vimus.

Datum, &c.

N. Episcopus N.

Loco + Sigilli.

N. Cancell. Episcopalis.

TESTI-

TESTIMONIALES

Episcopi Civitatis; in qua quis
commoratus fuit causa
Studiorum.

N. Dei, & Apostolice sedis gratia
Episcopus N.

Universis, & singulis ad quos præsentes nostræ testimoniales litteræ pervenerint, fidem facimus, atque testamur, ex juratis duorum testium fide dignorum depositionibus in actis nostræ Curiae examinatorum, legitimè constare N. Diœcesis N.toto tempore, quo causa studiorum moram traxit in hac Cœvirate N. scilicet à mense . . . anni . . . usque ad mensem anni . . . sua probitatis argumenta laudabiliter præbuisse: virtutem ac morum honestatem, ceterisque animi dotibus ornatum se ostendisse, ac sua voluntatis erga studia, & actus Religionis experimentum cumulatè dedito. Nec non testamur, numquam fuisse in Curia nostra inquisitum, processatum, condemnatum, nec aliquo censuræ vinculo, (quod sciamus) innodatum, quin ad minores, & maiores Sacros Ordines promoveri possit.
In quorum, &c. Datum, &c.

N. Episcopus N.

Loco + Sigilli.

N. Cancellarius.

Qui autem commoratus fuit in Urbe, vel alia Civitate per integrum decennium animo postmodum ibi permanendi, poterit vigore dictæ Bullæ Innocentianæ admitti tanquam domiciliarius ad Ordines Sacros, etiam ad titulum Patrimonii, data utilitate, vel necessitate Ecclesiæ, receptis Testimonialibus, (ut supra) Ordinarij loci originis, devita & viribus: cui quando ordinandus non habet

Patrimonium in loco domicilii, committitur, ut recipiat acta super constitutione Patrimonii in instabilibus juxta taxam in loco domicilii requisitam; qui loci originis Ordinarius: qui constituto per examen testium Patrimonium esse liberum, & illius constitutionem (quando fit à Patre) aliis fratribus ordinandi in legitima præjudicium non inferre, & constituentem habere aliunde unde vivere possit, poterit, sequens Decretum interponere, & ad ordinantem transmittere.

F O R M U L A

Decreti.

Visis actis, dicimus, & decernimus constare de dominio, & pacifica possessione bonorum liberorum ab omni onere D. N. constituentis Patrimonium favore N. redditus annui scut..... & constitutionem prædictam solemniret in actis factam, legitimè aliis filiis (seu fratribus) nullum præjudicium inferre, & constituentem habere aliunde, unde vivere possit.

Ita est, N. Vic. Generalis.

Loco + Sigilli.

N. Cancellarius:

V E L

Per præsentes cunctis testamur in hac nostra Curia constare de dominio, & pacifica possessione bonorum liberorum ab omni onere D. N. constituentis Patrim. &c. ut supra.

Ibidem ad Decreta de celebr. Missar. pag. 500.

Num. 7. Adde ibi, quod si onus Missarum reperiatur injunctum Capellano hac lege: Che debba celebrare la

la Messa , e se alcuna volta non poteſſe , facci celebrare altri quotidianamente , vel : Che il Cappellano pro tempore in tempo delle raccolte abbia vacanza di due mesi l'anno , e non più che potrà prender tutti , o pochi giorni alla volta , e ciò etiam in caso di malattia , poſſa farle dire da altri : vel : Et in caſu infirmitatis , vel absentie , poſſit Cappellanus aliud ſubſtituere : dicitur onus injunctum perfonæ , itaut per ſe iſpum teneatur celebrare ; quia onus dirigitur in perfonam Cappellani cuius induſtria videtur electa , & importat ſatisfactionem perfonalem , prout in praefatis caſibus reſpondit Sac. Congreg. Concilii in Romana 15. Aprilis 1685. l. Decr. 33. fol. 96. & 18. Decemb. 1688. & in Civitate Plebis 15. Decemb. 1708. & in alia Florentina 13. Novemb. 1688. que resolutiones poterunt allegari pro declaratione , ſeu limitatione decif. Merlin. 828. num. 8. cum ſententia Sac. Congreg. concordat , Amofaz de caſu piiſ , par. 1. lib. 3. cap. 5. num. 9. Secuſi Testator diceret : qual Meſſa vuole , che ſia celebraſta dal Rettore , che ſarà nominato : Nam tunc poterit Meſſa celebraři , & onus adimpleri per aliud ; eadem Sacr. Congreg. 25. Januarii 1669. lib. 26. Decr. fol. 281. ſicuti ſi ita mandaret : Heres teneatur eligere Cappellatum , qui ſingulis hebdomadis celebret Meſſas . . . . nam etiam tunc , Cappellanus fit Sacerdotalis , non tam tenetur celebraře per ſe iſpum , ut eadem Congreg. reſpondit in alia Sabin. 18. Martii 1684.

Num. 12. De Meſſa Conventuali celebranda in Ecclesiis Cathedralibus , & Collegiatis quotidie pro Benefactoribus , an & in quo caſu regula , & obligatio hujusmodi cefſet , ostenditur in subnexa Juris allegatione , quam tradidi requiſitus , in quadam cauſa Aliphana de Menſe Sept. 1707.

A L I P H A N A :

IN Inſigni Collegiata Terræ Pedemontis , cui incumbit Cura Ani-Monacelli , Formul. Suppl.

marum , ex lege , & Statuto ſuæ foundationis , (ut in facto narratur , & pro indubitato ſupponitur) ab anno 1475. ortuni habente , canebatur in Choro cum Officio Meſſa Conventualis omnibus diebus festis de præcepto , nec non B. Mariae Virginis , & aliis ſolemnioribus tantum .

Verum obtenta de anno 1662. à Sac. Congreg. Rit. declaratione inſignitatis , & prælationis ſuper alias Collegiatas S. Crucis Castelli & Annunciationis Vallatæ ejusdem districtus , cœperunt cogitare Canonici illius temporis , redditus capituli , augere ad hoc , ut poſſet introduci quotidiana Divini Officii recitatio , ut laudabiliter fieri ſolet in Collegiatis inſignibus , illisque in parte ad hunc effectum accretis , uſque ad ſumma Ducat. 133. annuorum , ſcilicet largitione Ducat. 1450. quod Diana à Capua Duciſſe Laurenzani , contributione Ducat. 14. anno quolibet ſolvendorum à Confraternitate in eadem Collegiata erēcta ex munificencia aliorum Benefactorum ; fuit prævia contractus ſtipulatione , ſed abſque ulla Ordinarii scientia , & approbatione , introducta de anno 1669. quotidiana Horarum Canonicarum in choro recitatio , tenta tamen lege priuiae Erectionis cantandi Meſſam conuentualem diebus festis de præcepto tantum .

Cum autem anno 1681. quo Carolus Cajetanus à Capua filius d. Duciſſe Laurenzani elargitus eſſet capitulo Ducat. mille , anni redditus Ducat. 70. cum obligatione injuncta Canonicis canendi Meſſam conuentualem ; etiam diebus ferialibus , & Sacrificium pro eodem Benefactore applicandi , illud onus acceperunt , & uſque ad præſens adimplerunt .

De anno autem 1706. Reverendiss. Episcopus Aliphanus loci Ordinarius in viſitatione hujus collegiatæ , reperto , quod Meſſa Conventualis applicabatur pro ſuffragio præfati Caroli Cajetani , decretivt , ut in posterum applicaretur pro Benefactoribus in genere , & ſimul caneretur alia Meſſa pariter Con-

C ven-

venturalis, predicto particulati Beneficētores: & ulterius, quod Confeatetni-
tas, annos Ducatos 14. quos ex con-
ventione solvebat Capitulo, amplius sol-
vere non deberet.

Ab hoc Decreto moderni Canonici,
putantes se esse gravatos querunt quid
juris? Et videbatur respondendum, quod
Episcopus, nullum intulisset gravamen,
ex sequentibus.

234 Primō, quia omnes Cathedrales, &
Collegiatæ Ecclesiæ, præsertim insi-
gnes, habent onus recitandi quotidie in
Choro Horas Canonicas, & canendi
Missam Conventualem, quæ est pars
Officii, & Sacrificium applicandi pro
Benefactoribus, non obstante tenuitate
reddituum, seu contraria consuetudine,
cum prohibitione pro celebratione d.
Missæ aliam eleemosynam recipiendi,
ut plures auditis, & Contradicentibus
Capitulis, declaravit *Sacr. Congreg.*
Concilii, apud Crispin. de visit. pastoral.
par. 2. cap. 20. & Pignatell. consult. 321.
tom. I. & novissime in Foro sempronien.
7. Augusti 1683. lib. 33. Decr. pag. 250.
in Civitatis Castellane 4. Martii 1690.
in Hidruntina 1. Martii 1692. in Fere-
rana 23. Septembris 1694. lib. Decr.
44. fol. 495. in Cathacen. 29. Novem-
bris 1697. in Lanicen. 13. Novemb.
1694. in Camerenen. 28. Junii 1704. in
qua mandata fuit applicatio sacrificii
pro Benefactoribus, non obstante con-
traria consuetudine immemorabili, &
demum in alia Camerenen. pro colle-
giata S. Mariæ Terræ S. Genesii 6.
Junii 1705. in qua responcionem ad
secundum quod debeat celebrari quo-
tidie.

235 Secundō, quia cum Capitulum, &
Canonici hujus collegiatæ ab anno
1669. usque ad præsentem diem horas
Canonicas etiam diebus ferialibus in
Choro persolverint, videtur quodam-
modo statum antiquum erectionis de-
seruisse, & novum cum oneribus Colle-
giatis Ecclesiis de jure impositis assu-
mtere voluisse, & ideo consideranda sit
Collegiata juxta præsentem statum im-
mutatum, præsertim cum agatur de au-
gmento Divini cultus, cuius favore

per solum decennium inducitur obser-
vantia, seu consuetudo, quæ obligat in
futurum, ut docet *Sperell. decis. 67. num.*
47. & seqq.

Tertiō, quia cum Canonici obtine-
rint à Sac.Congreg. Rituum declarari,
Collegiatam esse insignem, tacitè as-
sumperunt onus adimplendi obligatio-
nes Collegiarum insignium, in quibus
præcipuum requisitum, est indiminuta
celebratio Divinorum Officiorum, &
augmentum Divini Cultus ad per me
tradita in meo *Formular. p. 2. tit. 13. ad*
form. 6. num. 8.

Hæc inquam, licet prima facie mul-
tum urgere viderentur, adhuc serie facti
bene perspecta, facile diluuntur: nam
ad primum fundamentum responderet,
quod authoritates, & decreta pro Epis-
copo allegata, procedunt, & intrant de
plano in terminis juris communis, nem-
pe quando constat de erectione Colle-
gii, non tamen de lege, & quantitate
servitii Ecclesiæ; tunc enim quia ere-
ctio, & fundatio præsumuntur facta prout
de jure, & quod fundatores, & benefi-
ctores voluerint sibi ipsis prospicere, &
providere, licet id non expresserint, ut
inquit *Bonac. de Sac. Euchar. disp. 4*
quest. ult. punct. 7. num. 13. Missa Con-
ventualis, quæ est dicenda quotidie
juxta dispositionem *Text. in C. cum*
creatura, de celebrat. Missar. pro illis ap-
plicanda est, nec pro celebratione alia
eleemosyna recipi potest, prout mandant
laudata Decreta.

At quando ex lege, & statuto funda-
tionis constat, (prout hic) de qualitate,
& quantitate servitii Ecclesiæ, & de nu-
mero Missarum, & horarum celebra-
darum, à fundatoribus, & Benefactori-
bus præscripto, ex eo quia conditions,
quas voluerint etiam juri communi
contrarias, apponere potuerunt, *Ricc.*
decis. 29. per tot. p. 1. Ciarl. controver.
53. num. 47. Pirbing. in jus can. lib. 5. tit. 38.
num. 43. cessat dispositio juris commu-
nis, & interpretandi ratio, & lex fun-
dationis ad ungueni servanda venit, ut
punctualiter docet Gonzal. ad Regul.
Cancellar. gloss. 5. num. 100. 101. 102. &
seqq.

Quæ

- 241 Quæ fundationis lex, neque à Canonis, neque ab Episcopo alterari, seu immutari potuit, resistente clara Conc. Trid. sanctione in cap. 5. sess. 25. de reform. ibi. Quando igitur de Beneficiorum quorumcumque fundatione, aut aliis constitutionibus qualitates aliqua requiruntur, seu certa illis onera sunt injuncta: in Beneficiorum collectione, seu in quacumque alia dispositione eis non derogetur. Et paulò post, ut eorum qualitatibus, vel ordinibus in nullo detrahatur. Ex quo Concilii textu, DD. nostri inferant, quod Beneficiati, non sunt cogendi ad sustinenda onera, quæ in fundatione non reperiuntur imposita, Barbos. ibid. num. 7. Ricc. in prax. for. Eccles. p. 4. resol. 468. num. 2. ubi hoc ampliat etiam aliquo tempore onera adjuncta ex sua voluntate adimplerint: & in terminis Collegiatæ declaravit Sac. Congreg. Concilii 27. Aprilis 1603. quam allegavi in meo Formular. tom. 2. tit. 15. ad form. 1. num. 29. pag. 149. Et ratio est, quia Episcopus non potest qualitatibus in foundationibus appositis addere, & deroga-
re, Garz. de benef. par. 7. cap. 1. num. 3. & 112. Fagnan. in cap. conquerente, num. 24. & 25. de cleric. non resid. quamvis consensus Canonicorum intercessisset
245 Ricc. lococitato, par. 4. resol. 463. per totum. Ego ipse loco mox indicato, dict. num. 29.
- 246 Non obstat secundum fundamentum, quia ad immutandum Statum Ecclesiae plura copulativè requiruntur: nempe, quod status antiquus sit incertus, & dubius; & ad novum firmandum concurrat voluntas, & potestas mutare volentium, unà cum præscriptione legitima saltem quadraginta annorum, ut firmant authoritates statim allegandæ, quorum neutrum concurrit in casu præsenti: etenim constat de veritate, & certitudine status anterioris istius Collegiatæ non adest voluntas, & deficit potestas immutandi, & demum non adest quadragenaria præscriptio, cum ad eam complendam deficiant tres anni, & ideo non est attendendus ultimus status, sed anterior Add. ad Gregor. decis. 434. num. 20. Ciarlin. contr.
211. num. 69. & seqq. Rot. coram Cerr. decisi. 623. num. 14. & 15. Et hoc quia, ut bene advertit Lotter. de re benef. lib. 1. quæst. 34. num. 38. & 39. hic ultimus status præsumptus, cedit probationi status contrarii legitimè in fundatione expressi.
- 247 Et hinc est, quod suscepit oneris sequuta de anno 1669. recitandi quotidie in Choro horas Canonicas, non afficit modernos Canonicos, ex defectu potestatis eorum antecessorum, que cum numquam ab habente facultatem fuerit confirmata; obligatio hujusmodi remansit personalis, vitam de eo tempore transigentium non potuit excedere ad terminos Text. in C. venians de transact.
- Nec minus eas afficit observantia: quia ut supra probatum fuit, ad immutandum statum Ecclesiae præter voluntatem expressam, & potestatem, requiritur quadragenaria, quæ in nostro casu non est completa: & licet favore cultus Divini per solum decennium observantia inducatur, ut dicebatur in eodem objecto; tamen hæc regula plures patitur limitationes, casui præsenti favorabiles.
- 248 Et primò, regula vera est, quando actus per decennium fiant sponte, nulla præcedente pactione, secus si fiant coactè, & vigore contractus, prout est in casu nostro, in quo adest conventione cum Benefactoribus, qui redditus Collegiatæ auxerunt: unde dici non potest, quod fuerit favore Ecclesiae inducta laudabilis consuetudo, ut limitando regulam tradunt Rub. Singular. par. 5. tom. 2. de legibus in gener. cap. ad Apostolicam, pag. mibi 497. Tond. quæst. benef. tom. 3. par. 1. cap. 43. num. 14.
- 249 Secundò, regula vera est, quando actus facultativi fuerunt continuati per decennium à personis, qui liberam habent facultatem, & jus se, & suos Successores obligandi; non autem si gerantur ab his, qui successores obligandi, & servitutem imponendi facultatem non habent, prout sunt Canonici, qui super residentia, & Statu Ecclesiae, sine col-

C 2 lau-

laudatione superioris . Jus statuendi concessum fuit , in ejus odium & grava men retorqueatur , contra regulam text. in cap. quod ob gratiam 51. de regular. jur. in 6.

251 statut.

Tertiò regula non applicatur , quia observantia , quatenus esset inducta , (quod absolute negatur) caderet solum circa recitationem Horarum Canonicarum , non autem in celebratione Missæ Conventualis , cum hac in parte Canonicī à lege fundationis numquam recesserint : ideoque cum observantia , seu consuetudo non extendatur de casu ad casum , & de uno actu ad alium actum , sed strictè in casu suo præciso , & individuo sit accipienda ,

252 Rot. coram Seraph. decif. 326. num. 2. Card. de Luca de benefic. disc. 30. num. 12. & de regul. 4. disc. num. 10. Rot. coram Buratt. decif. 129. num. 6. hinc bene deducitur gravamen , quod oritur ex decreto Episcopi ; quo obligare intendit in futurum Canonicos ad celebrandum Missam Conventualem quotidie pro Benefactoribus , quam nisi festis de præcepto , nec ex lege fundationis , nec ex titulo assertæ observantiae celebrare tenentur .

253 Tertium fundamentum , facilius pro sternitur : quia ex declaratione obtenta à Sacr. Congreg. Rituum insignitatis deduci non potest , quod inducta fuerit obligatio canendi quotidie Missam Conventualem , quamquam lege fundationis solis diebus festis de præcepto sit restricta . Quoniam titulus insignitatis conceditur ratione qualitatis loci , fabricæ Ecclesæ , numerositatis Cleri , & Populi , & antiquitatis fundacionis , & plures sunt collegiaræ tam in Urbe , quam extra hoc titulo decoratae , licer Divina Officia in choro non recitentur quotidiè , & Canonici non resideant , prout concessum fuit nostræ Collegiate anno 1662. quo tempore Horæ Canonice diebus tantum Festis recitabantur . Cumque propterea hoc onus eidem non legatur injunctum , gratia intelligitur concessa juxta petita , Fagnan. in cap. innovamus num. 6. de treg. & pac. ne id quod in favorem

concessum fuit , in ejus odium & grava men retorqueatur , contra regulam text. in cap. quod ob gratiam 51. de regular. jur. in 6.

Ex quibus , (etiam in sensu veritatis , censeo , quod Canonici Collegiatæ Pedemontis , possint recedere ab obligatione suscepta recitandi quotidie Horas Canonicas in choro , tamquam destituta approbatione Ordinarii , con gruo augmento redditum , & contraria lege fundationis : & quatenus velint sponte onus ab antecessoribus assumptum , in futurum implere (quod est laudabilius) non possint , nec debeant ab Episcopo alia Missa Conventuali prægravari : sed ut potius diebus festis de præcepto , & B. M. V. juxta statuta fundationis , pro Benefactoribus illorum applicare teneantur : aliis vero ferialibus per annum , Missam conventualem pro Carolo Cajetano à Capua , juxta distinctam obligationem offerre .

Quo vero ad secundam Decreti Episcopi partem , nisi habeatur sub oculis scriptura , seu Instrumentum conventionis initæ inter capitulum , & confraternitatem non potest dari juridica responsio . Cœterum re in abstracto considerata , potest dici , quod confratres , sive Officiales societatis , qui habent bonorum illius liberam administrationem , licet potuerint sponte pro mittere , & contribuere annuatim du cat. 24. pro augumento Divini cultus in recitandis in choro quotidie Horis Canonicis , non tamen fuit in eorum potestate absque solemnitate in alienatione bonorum confraternitatis requisita , illam contractu perpetuo obligare .

Igitur , vel à confratribus impugnatur 253 contractus , & denegatur promissa contributio ; vel Episcopus ex officio jubet , & inhibet ne solvatur ; si primum , Canonici fovent malum jus : si secundum , Episcopus , non jure imperat , quia non debet impedire , si confratres solvere velint cum sit opus pium : nisi in casu quo alia opera pietatis proprii Instituti desererent , prout respondit

Sac.

Sacr. Congregatio Episcop. in Ferentia Constitutionis 24. Novembris 1690. in qua confraternitates voluntariè concurrebant pro solutione salarii Magistri Scholæ.

Et ita salvo, &c.

F. Monacellus.

256 Ad casum hic relatum, & alium similem circumstantiam limitantem regulam habentem, referri debet resolutio extra folium, & sine contradicatore (cum clausula: *in casu de quo agitur*) emanata à Sacr. Congr. Concilii sub die 23. Aprilis 1701. qua declaratum fuit, P. P. Ecclesia S. Agathæ Gotorum Urbis, non teneri applicare Missam Conventualem pro Benefactoribus: non autem, (ut perperam non nulli faciunt) allegari potest pro decreto, & decisione generali amplectente omnes Ecclesias Collegiatas, & Conventuales Regularium, quia etiam ista de jure prout aliæ Collegiatæ seculares, tenentur Missam Conventualem applicare pro Benefactoribus, ut firmavi tom. 4. in Append. pag. 218. num. 16. & optimè rationibus, & authoritatibus probat Donat. prax. rer. regul. tom. 3. tract. 7. quest. 102. num. 4. & quest. 103. per tot. quidquid minus piè, & minus solidè sentiant alii.

257 Item ibidem additum, quod Cappellanus, qui habet onus celebrandi pro Testatore quotidie, potest, imo debet (sicut, & omnes alii Sacerdotes tenentur) in die commemorationis omnium defunctorum, sacrificium Missæ pro omnibus fidelibus defunctis, secundum intentionem, & institucionem Ecclesiæ applicare; neque sit Testatori injuria, quia lex generalis Ecclesiæ praevaleat privatæ, ut ex Fraxinell. docet Gavant. in rubr. Missal. par. 4. tit. 15. num. 18. quicquid missent alii laxiores, relati à Biss. Hierurg. lit. S. num. 16. §. 4. quos merito approbat Pac. Jordan. tom. 1. lib. 4. tit. 1. num. 557.

Monacelli, Formul. Suppl.

Num. 13. Cappellani autem amovibiles, qui sunt nominati à Testatore, vel electi ab herede ad celebrandas missas in aliqua Cappella, cum assignatione certi redditus possunt aliis Sacerdotibus celebrationem Missæ committere, & assignare eleemosynam manualem juxta morem Regionis, & pro se aliam partem retinere, Sacr. Congreg. Concilii apud Barbos. de Offic. Paroch. cap. 11. num. 13. Pac. Jord. tom. 1. lib. 4. tit. 1. num. 255. Nicol. in flosc. verb. missa, num. 33. Zucch. de salar. quest. 85. num. 38. Romaguer. ad synod. Gerund. lib. 3. tit. 17. cap. 18. num. 33.

Ibidem ad Litter. Sac. Congregat. Episc.
Circa Exercit. indec. Cleric.
pag. 506.

Num. 19. Quæ ibi dicta sunt contra Clericos in sacris constitutos, vel Beneficiatos, deferentes comam ascitiam calamistratam, corroborantur alio Canone Concilii generalis Constantiensis sess. 43. de vit. & honest. Cler. in quo aptissima nostris temporibus præcisa hæc verba leguntur: *Inter cæteros Prælatorum, & Clericorum excessus hoc maxime inolevit, quod spreta in vestibus forma Ecclesiastica honestatis, plurimi declarantur esse deformes, & cupiunt laicis conformari, quodque mente gerunt, habitu confitentur. Unde prater cætera, quæ circa vestes, tonsuram, & habitus Clericorum, tam in formibus, quam in coloribus, atque comam, seu capillos, vitamque, & honestatem Clericorum jura statuerant, & quæ nimium collapsa sunt, tam in secularibus, quam in Regularibus, sacro approbante Concilio innovamus, & præcipimus diligenter observari.*

Clericus igitur, qui comam ascitiā nutrit (nisi forte id justa causa exigerit,) si monitus à suo Ordinario, illum non deponat, poterit, ut jam ibi probatum fuit, & vigore hujus canonis, censuris puniri: quia cum Concilia generalia hæc, nempe Constantopolitanum 3. & Constantiense, præci-

C 3 pien-

- piendo talia prohibeant, obligant sub culpa gravi per Text. in cap. 2. de major. & obed. ibique Barbos. num. 6. & 7. & de communi sententia tenet Fagnan. in cap. fin. num. 22. de Constit. unde Clemens Alexandrinus in Pedagog. lib. 3. cap. 11. dixit, quod externas comas capiti adhibere sit maximè impium, & non possit fieri, ut puram ostendat animam, qui caput habet adulterinum: proptereaque, Sacr. Congregatio Concilii sub die 9. Decembr. 1690. lib. 40. Decret. fol. 765. in una Bergomen. rejectit instantiam Abb. Petri Nigroni Canonici Cathedralis deferendi comam fictitiam in Choro sub praetextu frigiditatis, & subtilitatis aetis.
- 262 Et qui in sacris constitutus habitum Clericalem decentem per viam, & in publico incendens assidue non defert, ejusdem culpæ gravis sit reus, ut docent Graff. de effect. Cler. Offic. 1. num. 913. Graff. decis. aur. par. 1. lib. 3. cap. 3. & par. 2. lib. 3. cap. 17. num. 12. & 23. Navarr. in manual. cap. 25. nu. 110. Sperell. decis. 66. num. 12. Biss. Hierurg. lit. O. num. 6. §. 1. & ideo ad illum deferendum pœnis Episcopo arbitrariis compelli posseunt Conc. Trid. sess. 14. cap. 6. & sess. 24. cap. 12. de reform.
- 263 Num. 23. Regula ibi allegata, scilicet, quod Judex neque clementior, neque severior lege esse debet, quam affert, Sperell. decis. 105. num. 2. & ex qua oritur conclusio, quod ubi est certa pœna à lege, consuetudine, vel statuto imposta, 265 Judex remittere, aut minuere non potest, Gloss. in cap. licet de pœn. recipit sequentes limitationes.
- I. Quando quis ex quadam etiam levioratione movetur ad aliquid faciendum.
- II. Fallit, ut mitius puniatur delinquens in omitendo, quam in committendo.
- III. Fallit quando imposta aliqua pœna non capitali, ex ea rāmen inspecta qualitate delinquentis, si exequetur, ipse verisimiliter moreretur: puta si esset condemnatus ad tempus ad Triaimes, quod permanere non posset sine vitæ periculo.
- IV. Fallit quando multitudo delinquit; nisi multitudo vellet delictum quasi ex auctoritate defendere. Non excusantur tamen Authores delicti.
- V. Fallit, quando alii ad frugem meliorem vitæ facilius traherentur.
- VI. Fallit ubi sunt merita delinquentis, vel suorum majorum.
- VII. Fallit, quando delinquens esset excellens in aliqua arte, nisi esset latro manifestus, vel valde sceleratus.
- VIII. Fallit in eo, qui alias optimis moribus fuisset prædictus, cum quo clementius est agendum.
- IX. Fallit, ubi eventus prosper, vel felix finis evenit ex delicto.
- X. Fallit, ut mitius quis puniatur per viam inquisitionis, quam per viam accusationis.
- XI. Fallit, ut mitius puniatur, qui clam, quam qui palam delinquit, majus est enim manifestè peccare, quam occultare.
- XII. Fallit quando non posset puniri delinquens, quam innocens quoque puniatur: nam tunc ille potius impunitus debet relinquere quam hic puniatur.
- XIII. Fallit in eo qui crimen commisit, & statim pœnitens omnia in pristinum statum reposuit, nam cum eo mitius est agendum.
- XIV. Fallit in eo, qui lethaliter alium vulneravit, & alter postea occiderit, nam tantum de vulnere est puniendus.
- XV. Fallit in eo qui diutius in carcere detenus fuit, nam tempus Carceris computatur tempore exilii.
- XVI. Fallit, ut mitius puniatur delictum attentatum, quam consummatum, nisi esset in atrocioribus.
- XVII. Fallit in eo, qui ad delinquendum, fuit per vim, & metum coactus: unde pœna remittitur, aut certè minuitur, cum quis mandante Principe delinquit.
- XVIII. Fallit in Nobili, qui mitius punitur quam ignobilis.
- XIX. Fallit in eo, qui confitetur crimen non convictus, quam si negans convinceretur.
- XX. Fallit, si post delictum commissum jam multum temporis est transactum; unde spatio viginti annorum

rum tollitur, ut amplius ulcisci non valeat, nisi delictum sit de exceptis.
XXI. Fallit, ut mitius puniatur ille, qui condemnatur velimenteribus præsumptionibus, quam ille, qui condemnatur probationibus.

XXII. Fallit, ut mitius puniatur, qui habet plures liberos, quam alius, qui non habet.

XXIII. Fallit in eo, qui amicorum causa delictum commisit, ut levius puniatur, est enim amicitia velut quædam fraternitas.

XXIV. Fallit, ut quis mitius puniatur, ratione compaternitatis.

XXV. Fallit, ut mitius puniatur delictum ubi fuit lata culpa, quam ubi fuit dolus.

XXVI. Fallit, in delicto commisso ex rusticitate, simplicitate, vel imperitia.

XXVII. Fallit, ut mitius agatur cum Muliere, quam cum masculo.

XXVIII. Fallit in hominibus senibus, & in Juventibus tenellæ ætatis, cum quibus mitius agendum est.

In his inquam casibus minuitur, & remittitur pena, nisi tamen atrocitas criminis aliter suadeat. Nam propter atrocitatem facinoris, non minuuntur penæ, sed exasperantur, & licitum est legem transgredi, & Judex valet non solum penas augere, sed alias accusare prohibitas, & Testes, qui alias non admitterentur, admittere, prout fallentias supra notatas referendo, advertit Medic. in repetit. cap. erit 4. distinct. post tract. de legit. & statut. num. 119. & seqq.

267 Num. 27. Quod in Iudo Alearum turpia verba, & sermones blasphemos audire necesse sit, moneret Text. in l. certissimè 34. C. de Episcop. audient. & propterea mandat ibi Imperator Justinianus, ut Diaconi, & Presbyteri Aleatores ab Episcopo separantur à Sacra liturgia: polluunt enim (ut ipse ait) suas manus, & oculos, & aures sic damnatis, & prohibitis ludis occupati; Unde non mirum si ludus Alearum à sacris canonibus ubi que damnetur.

Ibidem Advertenda in Visitatione
pag. 510.

S U P P L E.

In Verbo

Capitulum, & Canonici.

An celebretur quotidie Missa conventualis pro Benefactoribus.

An Canonici inserviant per se ipsos, vel per substitutos.

An Canonici sint promoti ad Ordines Sacros eorum Præbendis annexos.

I N V E R B O

Parochus.

An visitet infirmios, etiam non vocatus eisque debito tempore Sacraenta Pœnitentiæ, Eucharistia, & Extremæ unctionis ministret.

An in sua Ecclesia, de mane, in meridiæ, & de sero detur cum Campana signum salutationis Angelicæ, & prima hora noctis, detur signum precum pro Defunctis.

I N V E R B O

Vicarius Foraneus.

An exigat penas contra facientes opera servilia sine licentia (diebus festis.)

An concedat licentias alloquendi Moniales sine scriptis, & tempore Divinorum officiorum.

An concedat licentias Parochis, & Curatis, se absentandi à residentia.

An interponat Decreta in Contractibus Minorum, & Mulierum.

I N V E R B O

Ecclesia.

An sit libera, vel Patronata.

An habeat Portam habentem aditum immediatum in Domum laicorum, (quæ debet

debet claudi , si inveniatur habere .)
An Campania , seu Campanæ sint ab
Episcopo benedictæ .

IN VERBO

Confirmatio .

An pueri , vel puellæ ducantur ad reci-
piendum hoc Sacramentum extra Diœce-
sim .

IN VERBO

Pœnitentia .

An admittantur Confessarii tam sœcu-
lares , quam Regulares exteri , & de alie-
na Diœcesi , ad audiendas confessiones
sine Episcopi licentia .

IN VERBO

Missa Sacrificium .

Qui sint Ministri , & quæ personæ ad-
mittantur ad inferviendum Missis .

An celebrentur Missæ de mane ante au-
roram , vel post meridiem .

FOR